

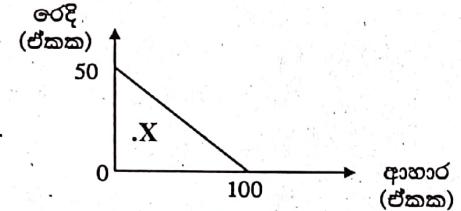
අධ්‍යාපන පොදු සහතික පත්‍ර (උසස් පෙළ) විභාගය, 2009 අගෝස්තු
General Certificate of Education (Adv. Level) Examination, August 2009
ආර්ථික විද්‍යාව I (I - කොටස) / පැය තුනකි.
Economics I (Part I) / Three hours

I කොටස

සැලකිය යුතුයි.

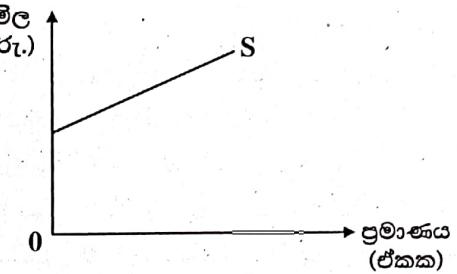
- මෙම ප්‍රශ්න පත්‍රය I හා II යනුවෙන් කොටස දෙකකින් යුත්ත ය.
- I හා II කොටස් එක් පිළිතුරු පත්‍රයක් වන සේ අමුණා හාර දෙන්න.
- මෙම කොටස් ප්‍රශ්න 20 ක් ඇත. එස් සියලු ම ප්‍රශ්න අනිවාර්ය වේ.
- එක් ප්‍රශ්නයකට ලකුණු 02 බැංකින් ලැබෙන අතර, මුළු කොටසට ලකුණු 40 ක් හිමි වේ.
- මෙම කොටසට පිළිතුරු මෙම ප්‍රශ්න පත්‍රයේ ම සැපයිය යුතුයි.
- එක් බහුවරණ ප්‍රශ්නයකට ඇත්තේ එක් නිවැරදි පිළිතුරුක් පමණි. එම පිළිතුරු හඳුනාගෙන පිළිතුරට යටින් ඉරක් අදින්න.

01. පොදුගලික විශ්ව විද්‍යාලයක ඉගෙනීමේ ආච්‍රේක පිරිවැයට පහත සඳහන් දී අතුරෙන් එක් දෙයක් හැර අන් සියල්ලක් ම ඇතුළත් වේ. එලස ඇතුළත් නොවනුයේ,
 - (i) පාඨාලා ගාස්තුවයි.
 - (ii) විශ්ව විද්‍යාලයේ ඉගෙනීමට යාම නිසා එම කාලය තුළ උපයා ගත හැකිව තිබූ ආදායම අනිමිවීමයි.
 - (iv) විශ්ව විද්‍යාලයේ ඉගෙන ගන්නා කාලයේදී කොළඹ කුපිමට වැය කිරීමට සිදුවන මුදල් ප්‍රමාණයයි.
 - (v) සටහන් ලියා ගැනීමට පාඨාලා ගාස්තුවයි සහ පැනසල් සඳහා වැය වන මුදල් ප්‍රමාණයයි.
02. ආර්ථික තුළ ආණ්ඩුවේ මැදිහත්වීම වැඩි ම වශයෙන් දක්නට ලැබෙන්නේ,
 - (i) විධාන ආර්ථිකයක ය.
 - (ii) මිගු ආර්ථිකයක ය.
 - (iii) වෙළෙඳපාල ආර්ථිකයක ය.
 - (iv) සාමාජික වෙළෙඳපාල ආර්ථිකයක ය.
 - (v) සමාජය වෙළෙඳපාල ආර්ථිකයක ය.
03. කිසියම් කළේ ආර්ථිකයකට අදාළ නිෂ්පාදන හැකියා වකුයක් රුප සටහනෙහි දක්වේ. එහි X ලක්ෂණයේදී ආහාර නිෂ්පාදනය කිරීමේ ආච්‍රේක පිරිවැය,
 - (i) නිර්ණය කළ නොහැකි වේ.
 - (ii) ආහාර නිෂ්පාදනය තවදුරටත් වැඩි කළ නොහැකි බැවින් අපරිමිත වේ.
 - (iii) රෙදි නිෂ්පාදනය කිරීමේ ආච්‍රේක පිරිවැයට වඩා විශාල වේ.
 - (iv) රෙදි නිෂ්පාදනය කිරීමේ ආච්‍රේක පිරිවැයට වඩා අඩු වේ.
 - (v) ගුනු වේ.
04. ජපානය වර්තමාන ගේලීය ආර්ථික පසුබැඩීම (economic recession) නිසා ඉතා අයහපත් තත්ත්වයකට මුහුණ පාසිටින රටවල් අතුරෙන් එකකි. මෙම පසුබැඩීම ජපන් ආර්ථිකය මත ක්ෂේකිකට ම පිළිබු වනුයේ,
 - (i) එරට නිෂ්පාදන හැකියා වකුය පිටතට විතුන්වීමෙනි.
 - (ii) එරට නිෂ්පාදන හැකියා වකුය ඇතුළතට විතුන්වීමෙනි.
 - (iii) නිෂ්පාදන හැකියා වකුය ඇතුළත ලක්ෂ්‍යයක සිට නිෂ්පාදන හැකියා වකුය මත ලක්ෂ්‍යයකට මාරුවීමක් වශයෙනි.
 - (iv) නිෂ්පාදන හැකියා වකුය ඇතුළත තවත් පහළ ලක්ෂ්‍යයක් කරා මාරුවීමක් වශයෙනි.
 - (v) හිගකම වැඩිවීම නිසා බොහෝ භාණ්ඩවල මීල ගණන් ඉහළ යාමෙනි.
05. නිෂ්පාදන සාධකයක් වශයෙන් ප්‍රාග්ධනයට උදාහරණයක් නොවනුයේ පහත සඳහන් දී අතුරෙන් කවරක් ද?
 - (i) කෘෂිකාල ගොඩනැගිල්ලක්
 - (ii) වුක්ටරයක්
 - (iii) බැංකු ජයක්
 - (iv) මහා මාරුගයක්
 - (v) වාරි ජලය ගෙන යන ඇල මාරුගයක්

06. කිසියම් හාන්චයක වෙළඳපොල සැපයුම් වකුය මෙහි දක්වන රුප සටහන මගින් පෙන්නුම් කෙරේ. මෙම සැපයුම් වකුය මත සැපයුමේ මිල නම්තාව නිවැරදි ව විස්තර කෙරෙන ප්‍රකාශය කුමක් ද?

- (i) සැම නිමැවුම් ප්‍රමාණයක දී ම ස්ථාවර සහ එකට වැඩි අයක් ගනී.
- (ii) සැම නිමැවුම් ප්‍රමාණයක දී ම ස්ථාවර සහ එකට අඩු අයක් ගනී.
- (iii) එකට වඩා වැඩි අයක් ගනු ලබන අතර නිමැවුම වැඩිවෙත් ම අය අඩු වේ.
- (iv) එකට වඩා වැඩි අයක් ගනු ලබන අතර නිමැවුම වැඩිවෙත් ම අය වැඩි වේ.
- (v) නම්තාව සහ ආය අයක් ගනු ලබන අතර නිමැවුම වැඩිවෙත් ම අය අඩු වේ.

07. කිසියම් නිෂ්පාදන ආයතනයක මුළු පිරිවැය සහ ආන්තික පිරිවැය පිළිබඳ දත්ත පහත දක්වන වගුව මගින් පෙන්නුම් කෙරේ.

නිමැවුම (ලේකක)	මුළු පිරිවැය (රු.)	ආන්තික පිරිවැය (රු.)
1	200	20
2	215	15
3	225	10
4	240	15
5	260	20
6	285	25

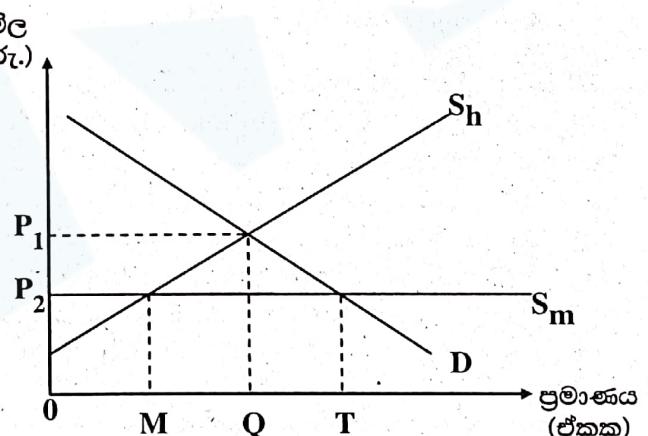
එකක 5 ක් නිෂ්පාදනය කරන විට සාමාන්‍ය ස්ථාවර පිරිවැය කොපමණ වේ ද?

- (i) රුපියල් 20
- (ii) රුපියල් 36
- (iii) රුපියල් 52
- (iv) රුපියල් 180
- (v) රුපියල් 200

08. දේශීය නිෂ්පාදනය සහ ආනයනය යන මූලාශ්‍ර දෙකින් ම සැපයුම් තිරණය වනු ලබන කිසියම් හාන්චයකට අදාළ වෙළඳපොලක් මෙහි සඳහන් රුප සටහන මගින් පෙන්නුම් කෙරේ. එහි S_h මගින් දේශීය සැපයුම් වකුයක්, S_m මගින් ආනයන සැපයුම් වකුයක් නිරුපණය කෙරේ.

S_m මගින් ආනයන සැපයුම් වකුයක් නිරුපණය කෙරේ.
D වෙළඳපොල ඉල්ලුම් වකුය වේ.

මෙම වෙළඳපොල සමතුලිත තත්ත්වයට පත් වූ විට වෙළඳපොලේ මුළු ඉල්ලුම් ප්‍රමාණය සහ මුළු ආනයන ප්‍රමාණය කොපමණ වේ ද?

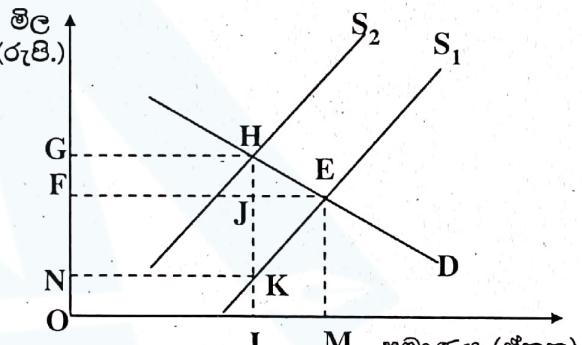
මුළු ඉල්ලුම් ප්‍රමාණය	මුළු ආනයන ප්‍රමාණය
(i) OQ	MQ
(ii) OQ	OT
(iii) OT	MQ
(iv) OT	MT
(v) OQ	MT

09. සතියකට බිත්තර 200 ක් නිෂ්පාදනය කරනු ලබන පුරුණ තරගකාරී ආයතනයක් බිත්තරයක් රුපියල් 25 ක් වන මිලකට අලෙවිකරයි. මෙම බිත්තර 200 සතියක දී නිෂ්පාදනය කිරීමේ දී ආයතනය පහත සඳහන් පිරිවැය දරයි.

- මුළු ස්ථාවර පිරිවැය = රුපියල් 2 000
- මුළු විවෘත පිරිවැය = රුපියල් 4 000
- ආන්තික පිරිවැය = රුපියල් 25

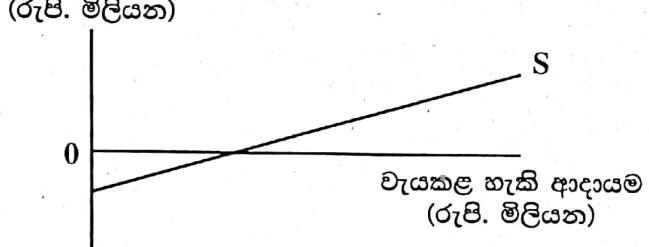
- කෙටි කාලයේදී තම ලාභ උපරිම කිරීමට හෝ අලාභ අවම කර ගැනීමට හෝ ආයතනය කුමක් කළ යුතු ද?
- වින්තරයක මිල වැඩි කිරීම.
 - නිෂ්පාදනය වැඩි කිරීම.
 - නිෂ්පාදනය අඩු කිරීම.
 - නිෂ්පාදනය මුළුමතින් ම අන්තිවුවීම.
10. පුරුණ තරගකාරී නිෂ්පාදන ආයතනයක් සතුව පුරුණ නමුව ඉල්ලුම් වනුයේ පවතිය යන්නේන් අදහස් කරනුයේ,
- එම ආයතනයට පවත්නා මිල යටතේ ප්‍රමාණයක් සැබැවින් ම අලෙවී කළ හැකි බව ය.
 - මිල ඉහළ තැංවීමෙන් ආයතනයට තම මුළු අයහාරය ඉහළ තංවා ගත හැකි බව ය.
 - ආයතනය නිමැවුම් වැඩි කරන විට එහි ආන්තික අයහාරය පහළ වැවෙන බව ය.
 - නිෂ්පාදනය කරනු ලබන ප්‍රමාණය කොපම්ක වුව ද ආයතනයේ මුළු අයහාරය ස්ථාවරව පවතින බව ය.
 - ආයතනය විසින් නිපදවනු ලබන කවර නිමැවුම් මට්ටමක දී වුව ද හාන්ඩියේ මිල තොවනස් ව පවතින බව ය.
11. එක්තරා හාන්ඩියක පරිසේෂනය අඩු කිරීමේ අරමුණින් රජය විසින් එම හාන්ඩිය මත අලෙවී බද්දක් පනවනු ලැබේ. ඉල්ලුමේ හා සැපයුමේ මිල තමයනාවල කවර සංයෝජනයක්, මෙම අරමුණ කෙරෙහි වඩා ප්‍රබල බලපැමක් ඇති කරනු ලැබේද?
- නමුව ඉල්ලුම් තත්ත්වයක් සහ නමුව සැපයුම් තත්ත්වයක්
 - නමුව ඉල්ලුම් තත්ත්වයක් සහ අනමුව සැපයුම් තත්ත්වයක්
 - අනමුව ඉල්ලුම් තත්ත්වයක් සහ නමුව සැපයුම් තත්ත්වයක්
 - අනමුව ඉල්ලුම් තත්ත්වයක් සහ අනමුව සැපයුම් තත්ත්වයක්
 - ඒකීය නමුව ඉල්ලුම් හා සැපයුම් තත්ත්වයක්
12. රුප සටහනේ දක්වා ඇති පරිදි ආණ්ඩුව විසින් එක්තරා හාන්ඩියක් මත වනු බද්දක් පනවනු ලැබූ විට වෙළෙඳපාල සැපයුම් වනුය S_1 සිට S_2 දක්වා විතැන් වේ. බද්ද නිසා ආණ්ඩුවට ලැබෙන බදු අයහාරය
- NFJK වේ.
 - OGHL වේ.
 - FGHJ වේ.
 - NGHK වේ.
 - FEHG වේ.
13. එක්තරා කළේපිත ආර්ථිකයකට අදාළ සාර්ථක ආර්ථික දත්ත පෙළක් පහත සඳහන් වගුව පෙන්නුම් කරයි.

අයිතමය	රුපියල් බිජියන
ඉතුරුම්	50
ආයෝජනය	30
බදු අයකිරීම්	40
අපනායන	50
ආණ්ඩුවේ මිල දී ගැනීම්	20
ආනායන	30

- ඉහත තොරතුරුවලට අනුව මෙම ආර්ථිකයට අදාළ නිවැරදි ප්‍රකාශය කවරක්ද?
- අයවැය හිගයක් පවතී.
 - ආර්ථිකය සමතුලිතතාවේ පවතී.
 - ගෙවුම් ගේඛයේ වර්තන ගිණුමේ හිගයක් පවතී.
 - කාන්දුවීම් (ගිලිහීම්) විදීම් (ඇතුළු කිරීම්) වලට වඩා වැඩි ය.
 - ආර්ථිකය ප්‍රසාරණය වනු ඇතේ.
14. එක්තරා ආර්ථිකයක සමාභාර ඉතුරුම් ශ්‍රීතය රුප සටහන මගින් පෙන්නුම් කෙරේ.
- මෙම ආර්ථිකයේ වැය කළ හැකි ආදායම වැඩි වන විට ආන්තික ඉතුරුම් නැමියාවට (MPS) සහ සාමාන්‍ය ඉතුරුම් නැමියාවට (APS) කුමක් සිදුවේද?

MPS	APS
(i) තොවනස් ව පවතී.	පහළ වැට්ටී.
(ii) පහළ වැට්ටී.	ඉහළ නගී.
(iii) ඉහළ නගී.	පහළ වැට්ටී.
(iv) ඉහළ නගී.	ඉහළ නගී.
(v) තොවනස් ව පවතී.	ඉහළ නගී.

* * * * *

අධ්‍යයන පොදු සහතික පත්‍ර (උසස් පෙළ) විභාගය, 2009 අගෝස්තු
General Certificate of Education (Adv. Level) Examination, August 2009
ආර්ථික විද්‍යාව I (II කොටස)
Economics I (Part II)

අයදුම්කරුවන්ට උපදෙස් :

- ✿ "අ" උප කොටසින් ප්‍රශ්න දෙකක් ද.
- ✿ "ආ" උප කොටසින් ප්‍රශ්න දෙකක් ද, තෝරා ගෙන ප්‍රශ්න හතුරකට පමණක් පිළිතුරු සපයන්න.

"අ" උප කොටස
(මෙම කොටසින් ප්‍රශ්න දෙකක් තෝරා ගන්න.)

01. (i) "ආච්‍යාලීක පිරිවැය" නිර්වචනය කරන්න. (ලකුණු 02 ඩි)
(ii) "වැඩි වන ආච්‍යාලීක පිරිවැය තීකිය" යන්නෙන් අදහස් වන්නේ කුමක් ද? (ලකුණු 02 ඩි)
(iii) නිෂ්පාදන හැකියා වකුයක් මගින් වැඩි වන ආච්‍යාලීක පිරිවැය තීකිය පිළිබඳ කරනුයේ කෙසේ ද? (ලකුණු 04 ඩි)
(iv) "වැඩි වන ආච්‍යාලීක පිරිවැය තීකිය" කෙරෙහි බලපා ඇති හේතු හඳුනා ගන්න. (ලකුණු 02 ඩි)
(v) නිෂ්පාදනයේ කාර්යක්ෂමතාව සහ සම්පත් බෙදියාමේ කාර්යක්ෂමතාව සඳහා අවශ්‍ය කරන කොන්දේසි කවරේ ද? (ලකුණු 05 ඩි)
02. (i) වෛළේදපොල ආර්ථිකයක ප්‍රධාන ලක්ෂණ කවරේ ද? (ලකුණු 04 ඩි)
(ii) ලාභය වෛළේදපොල ආර්ථිකයක කෙබඳ කාර්යභාරයක් ඉටුකරනු ලැබේ ද? (ලකුණු 03 ඩි)
(iii) සම්පත් කාර්යක්ෂම ව බෙදාහැරීමේ ලා වෛළේදපොල ආර්ථික කුමය හැම විට ම සමත් වේ ද? ඔබේ පිළිතුරු පැහැදිලි කරන්න. (ලකුණු 04 ඩි)
(iv) ආර්ථික පද්ධතියක සාධනය ඇගැයීමේ ලා යොදා ගනු ලබන නිර්ණ්‍යක කවරේ ද? (ලකුණු 04 ඩි)
03. තරගකාරී වෛළේදපොලක අලෙවි කරනු ලබන හාන්චියක් සඳහා අදාළ ඉල්පුම් හා සැපයුම් සම්කරණ පහත දක් වේ.

$$Q_d = 30 - 2P \quad Q_s = -2 + 2P$$

මෙහි Q_d ඉල්පුම් කරනු ලබන ප්‍රමාණයයි, Q_s සැපයුම් කරනු ලබන ප්‍රමාණයයි, P රුපියල්වලින් ප්‍රකාශ කෙරෙන මිලත් නිරුපණය කරයි.

(i) මෙම වෛළේදපොලේ සම්තුලිත මිල හා ප්‍රමාණය නිර්ණ්‍ය කරන්න. (ලකුණු 04 ඩි)
(ii) වෛළේදපොල සමතුලිතතාවේ දී නිෂ්පාදක අතිරික්තය ගණනය කරන්න. (ලකුණු 04 ඩි)
(iii) සමතුලිත අවස්ථාවේ දී ඉල්පුමෙහි මිල තම්බනාව කොපමණ වේ ද? (ලකුණු 04 ඩි)
(iv) කිසිදු මිල ආධාරක වැඩිපිළිවෙළකින් තොර ව ඒකකයක් රුපියල් 10 ක් ලෙස අවම මිලක් මෙම හාන්චිය සඳහා ආණ්ඩුව විසින් ප්‍රකාශයට පත් කරනු ලැබේ යයි සලකන්න. මෙහි ප්‍රතිත්ලයක් වශයෙන් වෛළේදපොල තුළ පැන නැගෙන අධි ඉල්පුමේ හෝ අධි සැපයුමේ හෝ ප්‍රමාණය කොපමණ වනු ඇත් ද? (ලකුණු 03 ඩි)
04. (i) "පරිමාණුකුල පිරිමැසුම්" (economies of scale) නිර්චනය කරන්න. (ලකුණු 02 ඩි)
(ii) පරිමාණුකුල පිරිමැසුම් හටගන්නේ ඇයි? (ලකුණු 04 ඩි)
(iii) කතිපයාධිකාරී වෛළේදපොලක දක්නට ලැබෙන ලක්ෂණ තුනක් සඳහන් කරන්න. (ලකුණු 03 ඩි)
(iv) "ප්‍රවේශයට බාධා පැවතීම" (barriers to entry) යන්නෙන් කවරක් අදහස් වේ දයි පැහැදිලි කරන්න. (ලකුණු 02 ඩි)
- (v) පූර්ණ තරගකාරී නිෂ්පාදන ආයතනයකට කෙරී කාලයේ දී නිෂ්පාදනයේ නිරතවීම සඳහා අවශ්‍ය කරන අවම මිල කුමක් ද? ඔබේ පිළිතුරු පැහැදිලි කරන්න. (ලකුණු 04 ඩි)

"ආ" උප කොටස
(මෙම කොටසේ ප්‍රශ්න දෙකක් තෝරා ගන්න.)

05. (i) "සැගැලුවුණු ආර්ථික හූමිය" (underground economic activities) යනුවෙන් කවරක් අදහස් කෙරේ ද?
(ලකුණු 04 පි)

(ii) කළුපිත ආර්ථික ක්‍රමයකට අදාළ සාර්ථක ආර්ථික දත්ත පෙළක් පහත සඳහන් වගුව ඉදිරිපත් කරයි.

අයිතමය	වට්හාකම (රුපි. බලුයන)
පෙළුද්ගලික පරිඛෙෂනය	65 000
ආණ්ඩුවේ මිල දී ගැනීම්	15 000
දළ දේශීය සජාවර ප්‍රාග්ධන සම්පාදනය	18 000
තොග වෙනස් වීම	2 000
අපනයන	20 000
ආනයන	30 000
ශුද්ධ විදේශ සාධක ආදායම	-5 000
ශුද්ධ විදේශ පෙළුද්ගලික සංක්‍රාම	3 000
ශුද්ධ විදේශ තිල සංක්‍රාම	1 000

මෙම දත්ත ආගුයෙන් පහත සඳහන් දී ඇස්තමේන්තු කරන්න.

- (අ) දළ දේශීය වියදම
(ලකුණු 02 පි)
(ආ) වෙළෙඳපොල මිල යටතේ දළ දේශීය නිෂ්පාදනය
(ලකුණු 02 පි)
(ආ) වෙළෙඳපොල මිල යටතේ දළ ජාතික නිෂ්පාදනය
(ලකුණු 02 පි)
(ආ) වැය කළ හැකි දළ ජාතික ආදායම
(ලකුණු 02 පි)
(ආ) දේශීය ඉතුරුම් සහ ජාතික ඉතුරුම්
(ලකුණු 03 පි)

06. (i) "ආර්ථික පසුබැඩීම" (economic recession) යන්නෙන් අදහස් කරන්නේ කුමක් ද?
(ලකුණු 02 පි)
(ii) "සමාභාර ඉල්ලුම" නිරවචනය කරන්න.
(ලකුණු 02 පි)
(iii) සමාභාර ඉල්ලුම විසින් ආදායම මට්ටම නිර්ණය කරනු ලබන්නේ කෙසේ ද?
(ලකුණු 04 පි)
(iv) ඉතුරුම් සහ ආයෝජනයේ හටගන්නා වෙනස්කම් සමස්ත නිමැවුම් මට්ටම කෙරෙහි බලපාන්නේ කෙසේ ද
යන්න පැහැදිලි කරන්න.
(ලකුණු 04 පි)
(v) විවෘත ආර්ථිකයක සමතුලින ආදායම මට්ටම නිර්ණය වනු ලබන්නේ කෙසේ ද?
(ලකුණු 03 පි)

07. (i) "වෙළෙඳපොල අසමත්වීම" නිරවචනය කරන්න.
(ලකුණු 03 පි)
(ii) බාහිරතා නිසා වෙළෙඳපොල අසමත්වීම සිදුවන්නේ ඇයිදියි විස්තර කරන්න.
(ලකුණු 04 පි)
(iii) අධ්‍යාපනය පොදු හාණ්ඩියක් ලෙස තොසැලකීමට හේතු දෙකක් සඳහන් කරන්න.
(ලකුණු 02 පි)
(iv) ගුහ සාධන හාණ්ඩ (merit goods) යන අවශ්‍ය හාණ්ඩ (demerit goods) අතර වෙනස පෙන්වුම් කොට එක් එක් හාණ්ඩ විරෝධ සඳහා උදාහරණය බැහින් දක්වන්න.
(ලකුණු 06 පි)

08. (i) ශ්‍රී ලංකාවේ මූල්‍ය බදු අයභාරයට සාපු බදු සහ වනු බදුවල සාපේක්ෂ දායකත්වය කොපමණ වේ ද?
(ලකුණු 02 පි)
(ii) මැන කාලය තුළ ශ්‍රී ලංකාවේ සමස්ත අයවැය හිගයේ උපනති පරීක්ෂා කරන්න.
(ලකුණු 03 පි)
(iii) තිසියම් දෙන ලද වෙළෙඳපොලක ගැනුම්කරුවන් මත පනවනු ලබන විශේෂිත (එකක) අලෙවි බද්දක (sales tax)
සහ ඒ හා සමාන වූ දේශීය හාණ්ඩ බද්දක (excise tax) බදු ආපාතය උච්ච ප්‍රස්ථාර සටහන් යොදාගතිමින්
සංස්දිග්‍ය කරන්න.
(ලකුණු 05 පි)
(iv) "ශ්‍රී ලංකාවේ රාජ්‍ය අයභාරයේ මැන කාලීන උපනති දළ දේශීය නිෂ්පාදනයේ වර්ධනයන් සමග කිවුව
සම්බන්ධතාවක් පෙන්වුම් තොකරයි."
ශ්‍රී ලංකාවේ මධ්‍යම ආණ්ඩුවේ අයභාර ක්ෂේත්‍රයේ සාධන මට්ටම ඉහළ තැබීම සඳහා ඔබ නිරදේශ කරන
ත්‍රියාමාරුග කවරේ ද?
(ලකුණු 05 පි)

*** ***

අධ්‍යාපන පොදු සහතික පත්‍ර (උසස් පෙළ) විභාගය, 2009 අගෝස්තු
General Certificate of Education (Adv. Level) Examination, August 2009
ආර්ථික විද්‍යාව II (I - කොටස) / පැය තුනයි
Economics II (Part I) / Three hours

I කොටස

සැලකිය යුතුයි.

- මෙම ප්‍රශ්න පත්‍රය I හා II යනුවෙන් කොටස දෙකකින් යුතු ය.
 - I හා II කොටස එක් පිළිතුරු පත්‍රයක් වන සේ අමුණා භාර දෙන්න.
 - මෙම කොටසේ ප්‍රශ්න 20 ක් ඇත. ඒ සියලු ම ප්‍රශ්න අනිවාර්ය වේ.
 - එක් ප්‍රශ්නයකට ලකුණු 02 බැංකින් ලැබෙන අතර, මූල් කොටසට ලකුණු 40 ක් හිමි වේ.
 - මෙම කොටසට පිළිතුරු මෙම ප්‍රශ්න යුතුයේ ම සැපයිය යුතුයි.
 - එක් බහුවරණ ප්‍රශ්නයකට ඇත්තේ එක් තිවැරදි පිළිතුරුක් පමණි. එම පිළිතුරු හඳුනාගෙන පිළිතුරට යටින් ඉරක් අදින්න.
-

01. අනෙකුත් සාධක නොවෙනස් ව පවතී නම්, මූදල් තොගයේ සංකෝචනයක් ඇති කිරීමට පහත සඳහන් කවර කරුණක් හේතු වේ ද?
 - (i) ගෙවුම් ශේෂ අතිරික්තයක්
 - (ii) බැංකු ගාස සඳහා මහජනයාගේ ඉල්ලුමෙහි වැඩිවීමක්
 - (iii) මහජනයා විසින් පවත්වාගෙන යාමට කැමති ව්‍යවහාර මූදල් හා බැංකු තැන්පතු අතර අනුපාතයෙහි ඉහළ යාමක්
 - (iv) රාජ්‍ය අංශය බැංකු ක්‍රමයෙන් ගනු ලබන ගාස ප්‍රමාණයෙහි ඉහළ යාමක්
 - (v) ව්‍යවස්ථාපිත සංවිත අනුපාතයෙහි පහළ යාමක්
02. එක්තරා වාණිජ බැංකුවක් සතුව රුපියල් 10 000 ක අධි සංවිත ප්‍රමාණයක් සහ රුපියල් 80 000 ක තැන්පතු වගකීම් ප්‍රමාණයක් ඇතු. ව්‍යවස්ථාපිත සංවිත අනුපාතය 20% ක් නම්, මෙම බැංකුව සතු සැබෑ සංවිත මූදල් ප්‍රමාණය.
 - (i) රුපියල් 6 000 කි.
 - (ii) රුපියල් 16 000 කි.
 - (iii) රුපියල් 20 000 කි.
 - (iv) රුපියල් 26 000 කි.
 - (v) රුපියල් 36 000 කි.
03. වාණිජ බැංකු තමන් සතු අධි සංවිත අඩු කිරීමට කටයුතු කරන විට,
 - (i) මූදල් සැපයුම පහළ බසි.
 - (ii) පදනම් මූදල් ප්‍රමාණය ඉහළ නගී.
 - (iii) මූදල් සැපයුම ඉහළ නගී.
 - (iv) පදනම් මූදල් ප්‍රමාණය පහළ බසි.
 - (v) බැංකු තැන්පතු ගුණකය පහළ බසි.
04. මහ බැංකුව විසින් ආණ්ඩුවේ සුරක්ෂිත වාණිජ බැංකුවලට අලෙවී කරන විට,
 - (i) බැංකු ක්‍රමය සතු සංවිත ඉහළ නගී.
 - (ii) බැංකු ක්‍රමය සතු සංවිත නොවෙනස් ව පවතී.
 - (iii) බැංකු ක්‍රමය සතු සංවිත පහළ බසි.
 - (iv) මහ බැංකුවේ වගකීම් නොවෙනස් ව පවතී.
 - (v) මූදල් සැපයුම ඉහළ නගී.
05. දෙන ලද වර්ෂයක දී එක්තරා ආර්ථිකයක මූදල් සැපයුම අඩු වී තිබූ නමුත්, දළ ජාතික නිෂ්පාදිතයේ නාමික අයෙක්, මිල මට්ටමන් යන දෙක ම නොවෙනස් ව තිබේ. මෙම තත්ත්වය හට ගැනීමට නම් ඒ සමඟ ම පහත සඳහන් දී අතුරෙන් කවරක් සිදුවන්නට ඇත් ද?
 - (i) පොලී අනුපාතිකයේ පහළ වැට්ටීමක්
 - (ii) මූදලේ සංසරණ ප්‍රවේශයේ ඉහළ යාමක්
 - (iii) මූදලේ සංසරණ ප්‍රවේශයේ පහළ බැංකීමක්
 - (iv) මුරුත දළ ජාතික නිෂ්පාදිතයේ අඩු වීමක්
 - (v) මූදලට ඇති ඉල්ලුමෙහි වැඩි වීමක්
06. උද්ධමන අනුපාතිකය පහත දුම් සඳහා මහ බැංකුවට කවර ත්‍රියා මාර්ගයක් ගත හැකි ද?
 - (i) වෙළෙඳපොලේ අරමුදල් සුලබ කිරීම සඳහා ආණ්ඩුවේ සුරක්ෂිත අලෙවී කිරීම.
 - (ii) වෙළෙඳපොලේ අරමුදල් හිගයක් ඇති කිරීම සඳහා ආණ්ඩුවේ සුරක්ෂිත අලෙවී කිරීම.
 - (iii) වෙළෙඳපොලේ අරමුදල් සුලබ කිරීම සඳහා ආණ්ඩුවේ සුරක්ෂිත මිල දී ගැනීම.
 - (iv) වෙළෙඳපොලේ අරමුදල් හිගයක් ඇති කිරීම සඳහා ආණ්ඩුවේ සුරක්ෂිත මිල දී ගැනීම.
 - (v) වෙළෙඳපොලේ අරමුදල් හිගයක් ඇති කිරීම සඳහා ව්‍යවස්ථාපිත සංවිත අනුපාතය පහත දුම්.

07. සාපේක්ෂ වාසියක් යන්නෙන් අදහස් කරනුයේ කිසියම් රටකට එක්තරා හාණ්ඩියක්
- තවත් රටකට වඩා වැඩියෙන් නිපදවීමේ හැකියාවයි.
 - තවත් රටකට වඩා අඩු ආන්තික පිරිවැයක් යටතේ නිපදවීමේ හැකියාවයි.
 - තවත් රටකට වඩා අඩු දිගුකාලීන සාමාන්‍ය පිරිවැයක් යටතේ නිපදවීමේ හැකියාවයි.
 - තවත් රටකට වඩා අඩු ආච්ස්ට්‍රික පිරිවැයක් යටතේ නිපදවීමේ හැකියාවයි.
 - තවත් හාණ්ඩියකට වඩා වැඩිපුර නිපදවීමේ හැකියාවයි.
08. ශ්‍රී ලංකාවේ විශාල ම අපනයන වෙළඳඳපාල වනුයේ,
- අැමෝරිකා එක්සත් ජනපදයයි.
 - එක්සත් රාජධානියයි.
 - ඡරුමනියයි.
 - ඉන්දියාවයි.
09. කළම් ආයෝජන (portfolio investment) ඇතුළත් කරනුයේ ගෙවුම් ගේ ලේඛනයේ කවර ගිණුමක ද?
- ප්‍රාග්ධන ගිණුම
 - වර්තන ගිණුම
 - මූල්‍ය ගිණුම
 - ආදායම් ගිණුම
 - සංකාම ගිණුම
10. කළුපිත ආර්ථිකයක ගෙවුම් ගේ ලේඛනයෙන් තෝරාගතු ලැබූ දත්ත පෙළක් පහත දක්වේ.

අයිතමය	රුපී. බිලියන
හාණ්ඩ හා සේවා ගිණුමේ ගේෂය	-12
ශුද්ධ වර්තන සංකාම	4
ශුද්ධ ආදායම්	?
ප්‍රාග්ධන ගිණුම	20
මූල්‍ය ගිණුම	10
සමස්ත ගේෂය	16

මෙම ආර්ථිකයට අදාළ ගෙවුම් ගේ ලේඛනයේ ඉද්ධ ආදායම්වල වරිනාකම කොපමණ වේ ද?

- රුපී. බිලියන -6 කි.
- රුපී. බිලියන 6 කි.
- රුපී. බිලියන 14 කි.
- රුපී. බිලියන -14 කි.
- රුපී. බිලියන 16 කි.

11. කිසියම් කළුපිත ආර්ථිකයක අපනයන සහ ආනයන ඉල්ලුමේ මිල නම්කා පිළිබඳ විකල්ප සංයෝජන පෙළක් පහත සඳහන් වගුවෙහි දක් වේ. මෙම ආර්ථිකයේ මූදලේ බාහිර අයය ක්ෂයටීමක් හටගනී නම් වෙළඳ ගේෂය කෙරෙහි වඩාත් වාසිදායක බලපෑමක් ඇති වනුයේ කවර නම්කා සංයෝජනයක් යටතේ ද?

අපනයන	ආනයන
(i)	0.5
(ii)	0.5
(iii)	0.8
(iv)	1.0
(v)	2.3
	0.8

12. මූර්ත විනිමය අනුපාතිකය යනු.

- තම රටේ හා විදේශීය රටක උද්ධමන අනුපාතිකයන් හි සාපේක්ෂ වෙනස්කම් මත ගළපන ලද නාමික විනිමය අනුපාතිකයයි.
- පෙර වර්ෂයේ පාරිභෝගික මිල ද්රැගකයෙන් බෙදන ලද විදේශීය විනිම්යනි මිලයි.
- තම රටේ නාමික විනිමය අනුපාතිකයයෙන් බෙදනු ලැබූ පාරිභෝගික මිල ද්රැගකයේ අගයයි.
- එක් එක් වෙළඳ හුවුල්කරුවන්ගේ බර තබන ලද නාමික විනිමය අනුපාතික ද්රැගකයයි.
- නාමික සංල විනිමය අනුපාතිකය හා මූර්ත සංල විනිමය අනුපාතිකය අතර වෙනසයි.

13. "අභ්‍යන්තර තුළනය" (internal balance) යන්නෙන් අදහස් කෙරෙනුයේ,

- පුරුණ සේවා නිපුණ්‍යීය පවත්වාගෙන යාම සහ විදේශීය ණය බර අඩු කර ගැනීමයි.
- මිල ස්ථායිතාව සහ විනිමය අනුපාතිකයයේ ස්ථායිතාව පවත්වා ගැනීමයි.
- පුරුණ සේවා නිපුණ්‍යීය සහ මිල ස්ථායිතාව පවත්වා ගැනීමයි.
- විදේශ නිය බර සහ උද්ධමන අනුපාතිකය පහළ මට්ටමක පවත්වා ගැනීමයි.
- තුළිත අයවැය ලේඛනයක් සහ ඉහළ ආර්ථික වෘත්තී අනුපාතිකයක් පවත්වා ගැනීමයි.

14. සැපයුම් පාර්ශ්වයේ ආර්ථික ප්‍රතිපත්තියකට උදාහරණයක් වශයෙන් පහත සඳහන් දී අතුරෙන් කවරක් වඩාත් යෝග්‍ය වේ ද?
- (i) උද්ධමනය පාලනය කිරීම සඳහා පොලී අනුපාතිකය අඩු කිරීම.
 - (ii) විශ්‍රාමික අරමුදල් වෙනුවෙන් ආණ්ඩුව දුරන වියදම් ඉහළ නැංවීම.
 - (iii) පෙළුද්ගලික අංශය වැඩි වැඩියෙන් ආයෝජනය සඳහා යොමු වීම දෙධාරියෙන් කිරීම සඳහා සමාගම් මත අයකරනු ලබන බදු පහළ දැමීම.
 - (iv) අපනයන ඉහළ නැංවීම සඳහා විනිමය අනුපාතිකය ඉහළ නැංවීම.
 - (v) පෙළුද්ගලික ව්‍යවසායන් ජනසනු කිරීම.
15. "ආර්ථික සංවර්ධනය" යන්නෙන් අදහස් කෙරෙනුයේ,
- (i) ආර්ථික වෘත්තියයි.
 - (ii) ආර්ථික වෘත්තියට අමතරව ආදායම් ව්‍යාප්තියේ සහ ආර්ථික ව්‍යුහයේ හිතකර වෙනස්කම් ද හටගැනීමයි.
 - (iii) නාගරික ජනතාවගේ ගුහ්‍යාධන මට්ටම උසස්වීමයි.
 - (iv) දළ ජාතික නිෂ්පාදිතයේ තිරසර ඉහළ යාමයි.
 - (v) සාජේක්ෂ දිරිදානාව මූලිකුප්‍රවා දැමීමයි.
16. රටක සමාජ - ආර්ථික සාධනයේ පුළුල් පැතිකඩ් ආවරණය කෙරෙන "මානව සංවර්ධන දැරශකය" තනි සංයුත්ත දැරශකයක් ලෙස සැකසෙනුයේ සංරචක කිහිපයක් ඒකාබද්ධ කරමිනි. එම සංරචක කවරේ ද?
- (i) ලුදරු මර්යාතාව, ආයු අජේක්ෂාව සහ වැඩිහිටි සාක්ෂරතාව
 - (ii) සෞඛ්‍යය, අධ්‍යාපනය සහ පරිසරය
 - (iii) පාසල් අධ්‍යාපනය ලැබූ වසර ගණන, වැඩිහිටි සාක්ෂරතාව සහ පිරිසිදු පරිසරය
 - (iv) පෝෂණය, වැඩිහිටි සාක්ෂරතාව සහ නිවාසවල ගුණාත්මක තත්ත්වය
 - (v) දීර්ශාපුළු, අධ්‍යාපනය සහ ජීවන තත්ත්වය
17. විශේෂ ගැනුම් හිමිකම් (SDR) ඒකකයක විනිනාකම තිරණය කිරීම සඳහා පදනම් කර ගනුයේ ලොව ප්‍රධාන මූදල් වර්ග කිහිපයක වෙළෙදපොල විනිමය අනුපාතිකයන් ය. මෙම ප්‍රධාන මූදල් වර්ග කවරේ ද?
- (i) යුරෝ, ඇමෙරිකානු බොලර්, යෙන්, ස්ටර්ලිං පවුම් සහ සිංඡප්පූරු බොලර්
 - (ii) යුරෝ, ඇමෙරිකානු බොලර්, ස්ටර්ලිං පවුම් සහ යෙන්
 - (iii) යුරෝ, ඇමෙරිකානු බොලර්, රියාල්, ස්ටර්ලිං පවුම් සහ යෙන්
 - (iv) යුරෝ, ඇමෙරිකානු බොලර්, ස්ටර්ලිං පවුම් සහ කැනේචියානු බොලර්
 - (v) යුරෝ, ඇමෙරිකානු බොලර්, කැනේචියානු බොලර්, ස්ටර්ලිං පවුම් සහ යෙන්
18. ශ්‍රී ලංකාවේ "දස අවුරුදු දක්ම සංවර්ධන රාමුව" යටතේ මුළු දිවයිනෙහි ම සමාජ ආර්ථික තත්ත්වය ඉහළ නැංවීම සඳහා යෝජන කොට ඇති උපාය මාර්ගය ප්‍රධාන ක්ෂේත්‍ර තුනක් අවධාරණය කරයි. එම ක්ෂේත්‍ර වනුයේ,
- (i) රාජ්‍ය ණය අඩු කිරීම, දේශීය කාමිකර්මය නගර සිවුම් සහ සංවාරක ව්‍යාපාරය දියුණු කිරීම වේ.
 - (ii) යටිතල පහසුකම් සංවර්ධනය කිරීම, ග්‍රාමීය සංවර්ධනය සහ අවශ්‍ය ජන කොටස් සඳහා සමාජ ආරක්ෂණ ජාලයන් ලබාදීම වේ.
 - (iii) යටිතල පහසුකම් සංවර්ධනය, පරිසරය දියුණු කිරීම සහ ව්‍යවසාය සංවර්ධනය වේ.
 - (iv) යටිතල පහසුකම් සංවර්ධනය, මානව ප්‍රාග්ධන සංවර්ධනය සහ ව්‍යවසාය සංවර්ධනය වේ.
 - (v) මානව ප්‍රාග්ධන සංවර්ධනය, ග්‍රාමීය සංවර්ධනය සහ රාජ්‍ය ව්‍යවසාය ගක්තිමත් කිරීම වේ.
19. 2006 / 07 වර්ෂය සඳහා ඇස්කමේන්තු කරන ලද ශ්‍රී ලංකාවේ "ජාතික දිරිදානා මට්ටම" (national poverty level)
- (i) 15.2 % කි. (ii) 22.7% කි. (iii) 26.1% කි. (iv) 28.8% කි. (v) 32.0% කි.
20. ශ්‍රී ලංකාව විසින් මේ වන විටත් සැලකිය යුතු ප්‍රගතියක් අත් කරගෙන තිබෙන සහු සංවර්ධන අරමුණු කවරේ ද?
- (i) දිලිඥුකම් තුරන් කිරීම සහ සැමට ප්‍රාථමික අධ්‍යාපනය ලබා දීම.
 - (ii) ප්‍රමා මරණ අනුපාතය පහළ හෙළීම සහ HIV , මැලෙරියා සහ වෙනත් රෝග මැඩ්ලිම.
 - (iii) මාතා සෞඛ්‍යය ඉහළ නැංවීම සහ පරිසරයේ තිරසර හාවය ආරක්ෂා කිරීම.
 - (iv) ස්ත්‍රී පුරුෂ සමාජභාවය පිළිබඳ සමානතාව ප්‍රවර්ධනය සහ දිලිඥුකම පිටුදුකිම.
 - (v) සැමට ප්‍රාථමික අධ්‍යාපනය ලබාදීම හා ස්ත්‍රී පුරුෂ සමාජභාවය පිළිබඳ සමානතාව ප්‍රවර්ධනය

*** ***

අධ්‍යාපන පොදු සහතික පත්‍ර (උසස් පෙළ) විභාගය, 2009 අගෝස්තු
General Certificate of Education (Adv. Level) Examination, August 2009
ආර්ථික විද්‍යාව II (II කොටස)
Economics II (Part II)

අයදුම්කරුවන්ට උපදෙස් :

- ✿ "අ" උප කොටසින් ප්‍රශ්න දෙකක් ද.
- ✿ "ආ" උප කොටසින් ප්‍රශ්න දෙකක් ද, තෝරා ගෙන ප්‍රශ්න හතරකට පමණක් පිළිතුරු සපයන්න.

"අ" උප කොටස
(මෙම කොටසින් ප්‍රශ්න දෙකක් තෝරා ගන්න.)

01. (i) මුදලේ ප්‍රධාන කාර්යයන් සඳහන් කරන්න. (ලකුණු 04 ඩී)
(ii) ඉහළ ආදායමක් උපයා ගත හැකි වන්කම් තිබිය දී මහජනතාව මුදලේ ලැය තබා ගන්නේ ඇයි? (ලකුණු 03 ඩී)
(iii) "ස්වේච්ඡක්ව ණය ශේෂීගත කිරීම" (sovereign credit rating) යන්නෙන් කවරක් අදහස් වේ ද? (ලකුණු 02 ඩී)
(iv) ශ්‍රී ලංකාවේ වාණිජ බැංකු විසින් අරමුදල් සපයාගනු ලබන ප්‍රධාන මූලාශ්‍ර තුනක් නම් කරන්න. (ලකුණු 03 ඩී)
(v) ඒක්ෂණ ණය මුදලේ වෙළඳපොලේ පොලී අනුපාතික කෙරෙහි මහ බැංකුවේ ප්‍රති මිල දී ගැනීම් කෙසේ බලපානු ලැබේ ද? (ලකුණු 03 ඩී)
02. (i) වර්තමානයේ ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව මූල්‍ය ප්‍රතිපත්තිය කියාත්මක කිරීමේ ඉලක්ක විවෘතයන් වගයෙන් කවරක් තෝරාගනු ලැබ තිබේ ද? (ලකුණු 04 ඩී)
(ii) ආර්ථික ස්ථානික පවත්වා ගැනීම සඳහා ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් මැත වර්ෂවල දී අනුගමනය කරන ලද දැඩි මූල්‍ය ප්‍රතිපත්තියේ ප්‍රධාන ලක්ෂණ කවරේ ද? (ලකුණු 04 ඩී)
(iii) "මතුපිට උද්ධමනය" (headline inflation) යහ "මූලික උද්ධමනය" (core inflation) අතර වෙනස පෙන්වා දෙන්න. (ලකුණු 04 ඩී)
(iv) 2005 - 2008 කාලය තුළ ශ්‍රී ලංකාවේ උද්ධමන අනුපාතිකය ශිෂ්ටවීම කෙරෙහි බලපානු ලැබූ ප්‍රධාන සාධක තුනක් සඳහන් කරන්න. (ලකුණු 03 ඩී)
03. A සහ B යන රටවල කළුපිත නිෂ්පාදන හැකියාව පිළිබඳ කරන දත්ත සමහරක් පහත සඳහන් වගෙනි දැක්වේ.

A රට		B රට	
ආහාර (ල්කක)	රෝදී (ල්කක)	ආහාර (ල්කක)	රෝදී (ල්කක)
0	500	0	800
200	400	100	600
400	-	200	-
600	-	300	-
800	-	400	-
1000	-	-	-

- (i) දෙරවෙහි ම ස්ථාවර ආවස්ථීක පිරිවැය පවතී යයි උපක්ෂේපනය කරමින් මෙම වගුව සම්පූර්ණ කරන්න.
- (ii) රටවල් දෙක සඳහා නිෂ්පාදන හැකියා වතු වෙන වෙන ම ප්‍රස්තාර සටහන්වල අදින්න.
- (iii) රටවල් දෙක ම එකිනෙකා සමග වෙළඳාමෙහි යොදී සිටි නම් එක් එක් රට කවර හාන්ඩයක් පිළිබඳ ව විශේෂීකරණය කර තිබේ ද? ඔබේ පිළිතුර පැහැදිලි කරන්න.
- (iv) ආහාර ඒකක 1 කට රෝදී ඒකක 1 ක් පුවමාරු වන සේ වෙළඳාම සිදු වේ නම්, ඒ ඒ රටට අදාළ පරිභේදන හැකියා වතු මෙ විසින් කළින් අදින ලද නිෂ්පාදන හැකියා වතු රුප සටහන්වල ලකුණු කරන්න. (ලකුණු 04 ඩී)
- (v) වෙළඳාමට පෙර A රට ආහාර ඒකක 600 ක් සහ රෝදී ඒකක 200 ක් පරිභේදනය කරමින් සිටියේ යයි සලකන්න. වෙළඳාම ආරම්භ කළ ප්‍රූව ද A රට තවදුරටත් ආහාර ඒකක 600 ක් පරිභේදනය කරමින් සිටි නම්, එම රටට රෝදී ඒකක කොටරම් ප්‍රමාණයක් පරිභේදනය කළ හැකි ද? (ලකුණු 03 ඩී)

04. (i) 1977 ට පසු ව ශ්‍රී ලංකාවේ අපනයන සහ ආනයන ව්‍යුහයෙහි හටගෙන ඇති වෙනස්කම් පරින්ශා කරන්න. (ලකුණු 04 ඩි)
- (ii) "නාමික විනිමය අනුපාතිකය" සහ "මූර්ත විනිමය අනුපාතිකය" නිර්වචනය කරන්න. (ලකුණු 04 ඩි)
- (iii) අධි තක්සේරු වූ විනිමය අනුපාතිකයක් යනුවෙන් කුමක් අදහස් වේ ද? (ලකුණු 02 ඩි)
- (iv) වර්ණීය වෙළඳාම සඳහා ඉඩකඩ පුළුල් කිරීම් වස් ශ්‍රී ලංකාව විසින් මැත කාලයේ දී යොමු වූ ද්විපාර්ශ්වය හා කළාපීය වෙළඳ ගිවිසුම් පහක් නම් කරන්න. (ලකුණු 05 ඩි)
- "ආ" උප කොටස**
(මෙම කොටසින් ප්‍රශ්න දෙකක් තෝරා ගන්න.)
05. "ශ්‍රී ලංකාවේ විදේශ සම්පත් පරතරය මැත වර්ෂවල දී පුළුල් වී තිබේ." (ලකුණු 04 ඩි)
- (i) ශ්‍රී ලංකාවේ "විදේශ සම්පත් පරතරය" ඇස්තමේන්තු කරනු ලබන්නේ කෙසේ ද? (ලකුණු 04 ඩි)
- (ii) මැත වර්ෂවල ශ්‍රී ලංකාවේ විදේශ සම්පත් පරතරයේ උපනති පරින්ශා කරන්න. (ලකුණු 04 ඩි)
- (iii) මැත වර්ෂවල දී ශ්‍රී ලංකාවේ විදේශ සම්පත් පරතරය පියවීමට යොදාගත් මූලාශ්‍යයන්හි හට ගෙන ඇති වැදගත් වෙනස්කම් කවරේ ද? (ලකුණු 03 ඩි)
- (iv) එම වෙනස්කම්වල ආර්ථික ප්‍රතිච්චිත සාකච්ඡා කරන්න. (ලකුණු 04 ඩි)
06. (i) "ආර්ථික වෘද්ධිය" සහ "ආර්ථික වෘද්ධි අනුපාතිකය" අතර වෙනස පෙන්වා දෙන්න. (ලකුණු 02 ඩි)
- (ii) ආර්ථික වෘද්ධිය ප්‍රධාන සාර්ථක ආරමුණක් ලෙස ආණ්ඩු විසින් සලකනු ලබන්නේ ඇයිදියි පැහැදිලි කරන්න. (ලකුණු 04 ඩි)
- (iii) ආර්ථික වෘද්ධිය තුළින් ජීවිතයේ ගුණාත්මක තත්ත්වය ඉහළ තැංවීම සඳහා අවශ්‍ය කරන කොන්දේසි කවරේ ද? (ලකුණු 04 ඩි)
- (iv) ඉන්දියාව, පකිස්ථානය සහ බංග්ලාදේශය වැනි අනිඛත් දකුණු ආසියාතික රටවල් සමග ශ්‍රී ලංකාවේ මානව සංවර්ධන දැරුණු විරෝධයේ වර්තමාන අගය සංසන්ධිතය කරන්න. (ලකුණු 04 ඩි)
07. (i) "උන සේවා නියුත්තිය" සහ "සැයුවුණු සේවා නියුත්තිය" අතර වෙනස පෙන්වා දෙන්න. (ලකුණු 04 ඩි)
- (ii) ශ්‍රී ලංකාවේ සේවා නියුත්ති ජනගහනයේ ප්‍රධාන ප්‍රහේද, සේවා නියුත්ති තත්ත්වය (employment status) මත වන් කොට දක්වන්න. (ලකුණු 04 ඩි)
- (iii) "ආර්ථික වශයෙන් අස්ථිය ජනගහනය" ඔබ නිර්චනය කරන්නේ කෙසේ ද? (ලකුණු 02 ඩි)
- (iv) ශ්‍රී ලාංකික ග්‍රුමිකයින්ගේ විදේශ ප්‍රශ්නයන්හි ආර්ථික වැදගත්කම පෙන්වා දෙන්න. (ලකුණු 05 ඩි)
08. (i) "නැගෙනහිර ආසියාතික රටවල් සමග සහඳුන විට ශ්‍රී ලංකාවේ ආර්ථික වෘද්ධිය, විභා මට්ටමට වඩා බෙහෙවින් පහළ මට්ටමක පවතී." තිබූ ප්‍රස්ථානින් පසු ශ්‍රී ලංකා ආර්ථිකයේ උන සාධන මට්ටම කෙරෙහි බලපෑ හේතු පැහැදිලි කරන්න. (ලකුණු 05 ඩි)
- (ii) ශ්‍රී ලංකාවේ "දස අවුරුදු දක්ම සංවර්ධන රාමුවෙහි" සඳහන් අහිලාජාත්මක (ambitious) වෘද්ධි ඉඩක්ක අත්කර ගැනීමේ දී ආණ්ඩුව මුදුණ දෙන ප්‍රධාන අභියෝග කවරේ ද? (ලකුණු 05 ඩි)
- (iii) වර්තමාන ගෝලීය ආර්ථික පැපුබැස්ම (economic recession) ශ්‍රී ලංකා ආර්ථිකය කෙරෙහි කෙසේ බලපා ඇත්දුසි යැකෙවින් විස්තර කරන්න. (ලකුණු 05 ඩි)

*** ***

I කොටස

01. (iv)	02. (i)	03. (v)	04. (iv)	05. (iii)
06. (iii)	07. (ii)	08. (iv)	09. (iv)	10. (v)
11. (i)	12. (iv)	13. (iv)	14. (v)	15. (ii)
16. (i)	17. (ii)	18. (ii)	19. (i)	20. (ii)

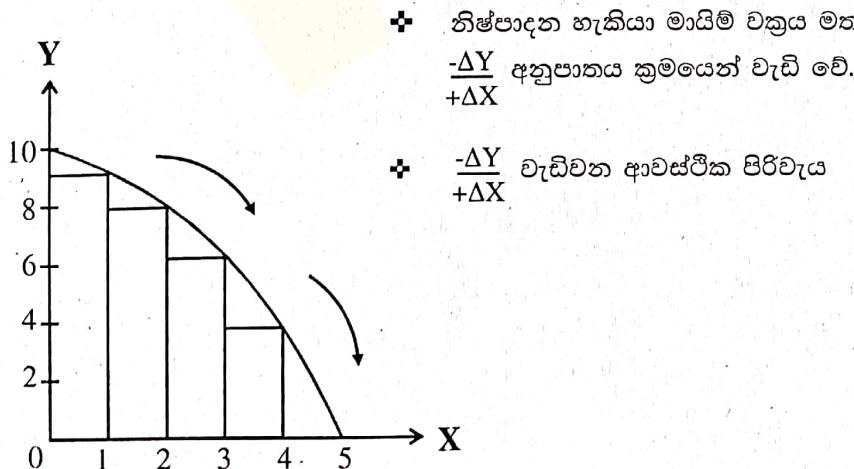
*** ***

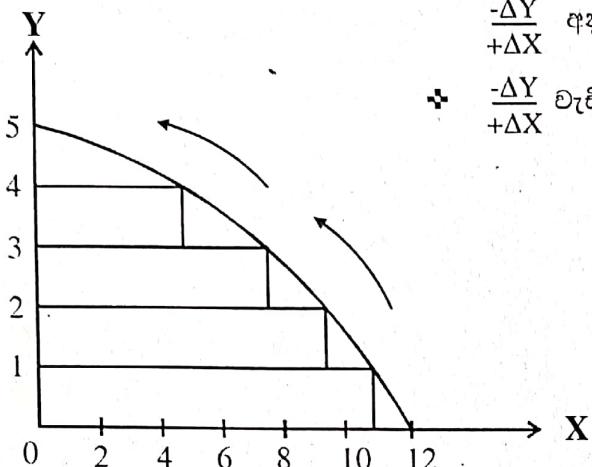
II කොටස

"අ" උපකොටස

01. (i) ආවස්ථීක පිරිවැය යනුවෙන් අදහස් කෙරෙන්නේ, විකල්ප තෝරීම් හමුවේ, කිසියම් තෝරීමක් කරන විට, ඒ වෙනුවෙන් කැප කිරීමට සිදුවන රුලත හොඳම විකල්පයේ විරිනාකම ය. නිදසුනක් ලෙස යම්කිසි පුද්ගලයෙක් රු. 50 000/- ක් ගෙවා පරිගණකයක් මිල දී ගැනීමට තීරණය කරනු ලැබුවහාත්, එහි ආවස්ථීක පිරිවැය ලෙස සැලකිය යුත්තේ කුමක් ද? ඔහුට එම මුදලින් යතුරු පැදියක් හෝ ඉඩමක් හෝ ස්ථාවර තැන්පතුවක් හෝ මිල දී ගැනීමේ හැකියාව අහිමි විමයි. එලෙස අහිමි වූ හොඳම විකල්ප අවස්ථාව ස්ථාවර තැන්පතුව නම්, පරිගණකයේ ආවස්ථීක පිරිවැය වන්නේ ස්ථාවර තැන්පතුවෙන් අහිමි වන පොලී ආදායම සි. ආවස්ථීක පිරිවැය මුර්තමය සංකල්පයකි.
- (ii) "වැඩිවන ආවස්ථීක පිරිවැය තීතියෙන්" අදහස් කෙරෙනුයේ නිෂ්පාදන හැකියා මායිම් වකුයක් මත, එක් හාන්චියක නිෂ්පාදනය, සමාන ඒකක වලින් ක්‍රමයෙන් වැඩි කරන විට, ඒ වෙනුවෙන් කැප කිරීමට සිදුවන අනෙක් හාන්චියේ ප්‍රමාණය හෙවත් ආවස්ථීක පිරිවැය ක්‍රමයෙන් ඉහළ නශින බව සි. එනම් ආන්තික ආවස්ථීක පිරිවැය ඉහළ යාම සි.
- (iii) වැඩිවන ආවස්ථීක පිරිවැය තීතිය පිළිබඳ කරනුයේ, මූලයට අවතල නිෂ්පාදන හැකියා මායිම් වකුයක් මගිනි. මූලයට අවතල නිෂ්පාදන හැකියා වකුයක් මත පහළට ගමන් කරන විට, වකුයේ බැවුම ක්‍රමයෙන් වැඩි වේ. ඉන් පිළිබඳ වන්නේ, තිරස් අක්ෂයේ හෝ සිරස් අක්ෂයේ හෝ තීරුපැණය කෙරෙන හාන්චිය සමාන ඒකක වලින් වැඩි කරන විට ඒ වෙනුවෙන් කැප කළ යුතු අනෙක් හාන්චියේ ප්‍රමාණය හෙවත් ආන්තික ආවස්ථීක පිරිවැය ක්‍රමයෙන් වැඩිවන බව ය.

මෙම තනත්ත්වය පහත දැක්වෙන රුප සටහන් මගින් වඩාත් පැහැදිලි කර ගැනීමට හැකි වේ.

- ❖ නිෂ්පාදන හැකියා මායිම් වතුය මත ඉහළව ගමන් කරන විට

$$\frac{-\Delta Y}{+\Delta X}$$
 අනුපාතය කුමෙයන් වැඩි රේ.
- ❖ $\frac{-\Delta Y}{+\Delta X}$ වැඩිවන ආවස්ථික පිරිවැය

(iv) වැඩිවන ආවස්ථික පිරිවැය නීතිය කෙරෙහි බලපාන සාධක ලෙස දක්වෙන්නේ,

- ❖ නිෂ්පාදක සම්පත් (සාධක) සමඟාතිය නොවේම. එබැවින් එක් සාධකයක් වෙනුවට වෙනත් සාධකයක් පූර්ණ වගයෙන් ආදේශ කිරීමට හැකියාවක් නොමැත.
- ❖ විවිධ හාන්ච් හා සේවා නිෂ්පාදනය කිරීමේදී යොදා ගන්නා නිෂ්පාදන කුම සිල්ප වෙනස් වේම.
- ❖ යම්කිසි හාන්ච් වයක් නිෂ්පාදනය කිරීම සඳහා වඩාත් යෝගා සම්පත්, තවත් හාන්ච් වයක් නිෂ්පාදනය කිරීමෙහි ලා එතරම් යෝගා නොවේ. එබැවින් සාධක එලදායීතාවය ද වෙනස් වනු ඇත.

(v) නිෂ්පාදනයේ කාර්යක්ෂමතාව යනුවෙන් අදහස් කෙරෙනුයේ අවම නිෂ්පාදන පිරිවැයක් යටතේ, හාන්ච් හා සේවා නිෂ්පාදනය කිරීම සි. එනම් යම් දෙන ලද යෙදුම් ප්‍රමාණයකින් උපරිම නිමැවුමක් ලබා ගැනීම හේ, දෙන ලද නිමැවුමක් අවම යෙදුම් ප්‍රමාණයකින් නිපදවීම මින් අදහස් කෙරේ.

නිෂ්පාදනයේ කාර්යක්ෂමතාව සඳහා කොන්දේසි දෙකක් ඉෂේයි විය යුතු ය. එනම්,

1. පූර්ණ සේවා නිපුක්තිය - (එනම් සියලු ම සම්පත් උපයෝගනය කිරීම සි.)
2. පූර්ණ නිෂ්පාදනය (එනම් සියලු ම සම්පත් උපරිම කාර්යක්ෂමතාවයකින් උපයෝගනය කිරීමයි).

සම්පත් බෙදී යාමේ කාර්යක්ෂමතාව යනුවෙන් අදහස් කෙරෙනුයේ සමාජයට වඩාත් අවශ්‍ය කරන හාන්ච් හා සේවා නිෂ්පාදනය කිරීම සඳහා හිග සම්පත් බෙදා වෙන්කළ යුතු බව සි.

ආර්ථිකයේ සැම වෙළඳ පොලක ම සමත්‍යිලිතය, ආන්තික ප්‍රතිලාභ හා ආන්තික පිරිවැය සමානවේය යන කොන්දේසිය මත සිදුවේ තම (ආන්තික ප්‍රතිලාභ = ආන්තික පිරිවැය) සම්පත් බෙදායාමේ කාර්යක්ෂමතාවය හටගනී. සැම හාන්ච් වයක ම ආන්තික පිරිවැය ඒ ඒ සාධකයේ මිලට සමාන වන විට, එනම් $MC = P$, සම්පත් බෙදා වෙන් කිරීමේ කාර්යක්ෂමතාව තහවුරු වේ.

02. (i) වෙළඳ පොල ආර්ථිකයක ප්‍රධාන ලක්ෂණ වන්නේ,

- ❖ පෙළද්‍රලික දේපොල හිමිකම
- ❖ තරගය
- ❖ මිල යන්ත්‍රණය
- ❖ රජයේ කාර්යභාරය සීමිත විම.
- ❖ පෙළද්‍රලික ව්‍යවසාය සඳහා ඇති නිධාය
- ❖ ස්විර්ලය (ලාභය) පදනම් කරගත් සානුබල
- ❖ පාරිභෝගික ස්වාධීපත්‍යය

(ii) වෙළඳ පොල ආර්ථිකයක පහත සඳහන් කාර්යභාරය "ලාභය" මගින් ඉටු කෙරෙනු ලැබේ. එනම්,

- (1) නව්‍යතාවන් හඳුන්වා දීම සහ දිරිමත් කිරීම.
- (2) ආර්ථිකයේ විවිධ අංශ අතර සම්පත් බෙදී යාම කාර්යක්ෂම කිරීම.
- (3) වෙළඳ පොල සංයු සැපයීම. (අලේක්සින ලාභ අනුපාතය වැඩි තැන් කරා හිග සම්පත් ගලායයි.)
- (4) අවදානම දුරීම වෙනුවෙන් ප්‍රතිලාභ සැපයීම.
- (5) ආයතනය ප්‍රසාද සාධකය කිරීම සඳහා අවශ්‍ය සම්පත් ලබාදීම, නොබැඳු ලාභ. මෙහි දී ඉහළ ලාභාංශ කොටස් හිමියන්ට ලැබෙන විට සමාගම්වල කොටස් මිල දී ගැනීම ගෙරුයමත් වේ.
- (6) රජයට බදු සපයන මූලාශ්‍රයක් විම.

- (iii) සම්පත් කාර්යක්ෂමව බෙදා හැරීමෙහි ලා වෙළඳ පොල ආර්ථික ක්‍රමය සැමැවීට ම සමත් නොවීමට පිළිවන්. ඒ සඳහා පහත සඳහන් කරුණු බලපානු ලැබේ.
- ❖ පොදු භාණ්ඩ සැපයීමට වෙළඳ පොල අසමත් වේ.
 - ❖ වෙළඳ පොල තරගය තොපැවැත්වීම - ඒකාධිකාරය පැවතීම.
 - ❖ බාහිරතා හට ගැනීම - ඇතැම භාණ්ඩ සමාජීය වගයන් වුවමනා ප්‍රමාණයට වඩා අඩුවන් සැපයීම සහ ඇතැම භාණ්ඩ වුවමනා ප්‍රමාණයට වඩා වැඩිගෙන් සැපයීම.
 - ❖ පොදු දේපොල සම්පත් අධි උපයෝජනයට පානු වේ.
 - ❖ වෙළඳ පොල තොරතුරු පූර්ණ වේ.
- (iv) ආර්ථික පද්ධතියක සාධනය ඇගයීම සඳහා යොදා ගනු ලබන නිරණයක වන්නේ,
- (1) පූර්ණ සේවා නිපුණතිය
 - (2) ආර්ථික කාර්යක්ෂමතාව
 - (3) ආර්ථික වද්‍යාධිය
 - (4) මිල ස්ථායිතාව / ආර්ථික ස්ථායිතාව
 - (5) බාහිර ස්ථායිතාව
 - (6) සාධාරණ ආදායම් ව්‍යාප්තිය
 - (7) පරියරයේ ගුණන්මක භාවය
 - (8) ආර්ථික නිදහස

03. සමතුලිත අයය විවිධ ක්‍රම අනුව ගණනය කළ හැකිය.

- එම අතර, ① සම්කරණ
② වග
③ ප්‍රස්ථාර

I ක්‍රමය - සම්කරණ මගින් සමතුලිත අයය දැක්වීම.

$$(i) \text{ ඉල්ලුම් සම්කරණය : } Qd = 30 - 2p$$

$$\text{සැපයුම් සම්කරණය : } Qs = -2 + 2p$$

$$\text{සමතුලිතයේ } \bar{x} \quad Qd = Qs$$

$$30 - 2p = -2 + 2p$$

$$30 + 2 = 2p + 2p$$

$$32 = 4p$$

$$P = \underline{\underline{8}}$$

$$Qd = 30 - 2p \quad Qs = -2 + 2p$$

$$30 - 2(8) \quad Qs = -2 + 2(8)$$

$$30 - 16 \quad Qs = -2 + 16$$

$$Qd = 14 \quad Qs = 14$$

$$\text{සමතුලිත මිල } \underline{\underline{8}}/\underline{\underline{8}} =$$

$$\text{සමතුලිත ප්‍රමාණය එකක } \underline{\underline{14}}$$

(ii) වෙළඳ පොල සමතුලිතයේ දී නිෂ්පාදන අතිරික්තය :

සමතුලිත මිල - සැපයුම් ප්‍රමාණය ගුනය වන මිල × සමතුලිත ප්‍රමාණය

2

$$= \text{සමතුලිත මිල} \quad = \quad \text{රුපි. } 8/-$$

$$\text{සැපයුම් ප්‍රමාණය ගුනය වන මිල} \quad = \quad \text{රු. } 1$$

$$\text{සමතුලිත ප්‍රමාණය} \quad = \quad 14$$

$$\therefore \text{නිෂ්පාදන අතිරික්තය} \quad = \quad \frac{(8 - 1) \times 14}{2} = \frac{98}{2} = \underline{\underline{\text{රුපි. } 49}}$$

(iii) සමතුලිත අවස්ථාවේ දී ඉල්ලුමේ මිල නමුතාව

$$\text{PED} = \frac{\Delta Qd}{Qd} \times \frac{p}{\Delta d}$$

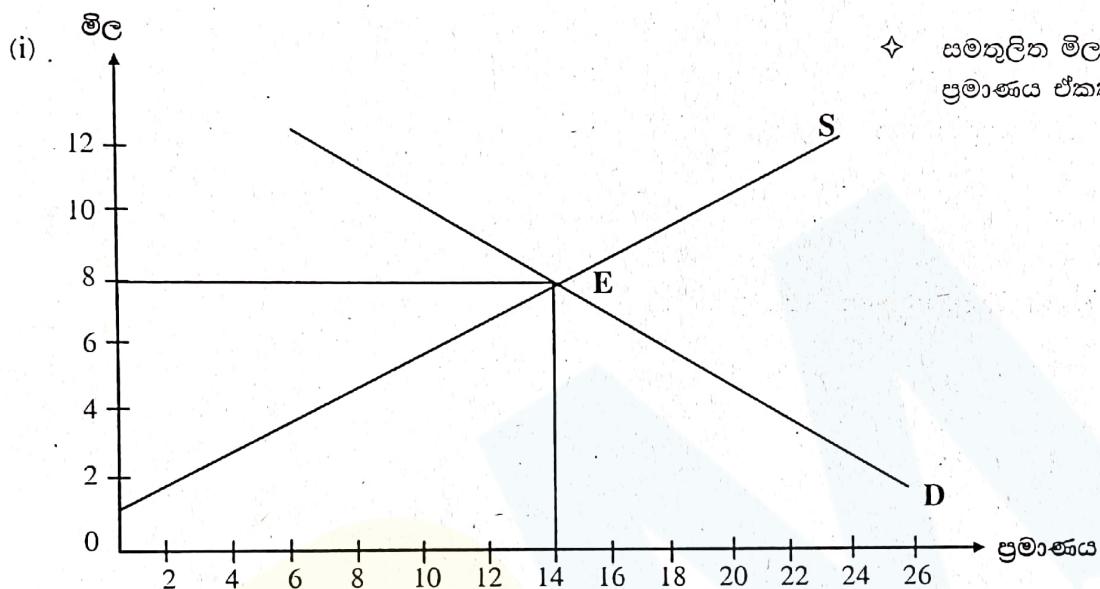
$$= \frac{2}{14} \times \frac{8}{1} = -1.14$$

$$\text{මිල ඉල්ලුම් නමුතාව } \underline{\underline{-1.14}}$$

II ක්‍රමය

ඉල්පුම් සැපයුම් වකු මගින් සමතුලිතය දැක්වීම.

මිල	ඉල්පුම් ප්‍රමාණය	සැපයුම් ප්‍රමාණය
0	30	-2
4	22	6
8	14	14

(ii) සමතුලිත මිලහි දී නිෂ්පාදන අතිරික්තය

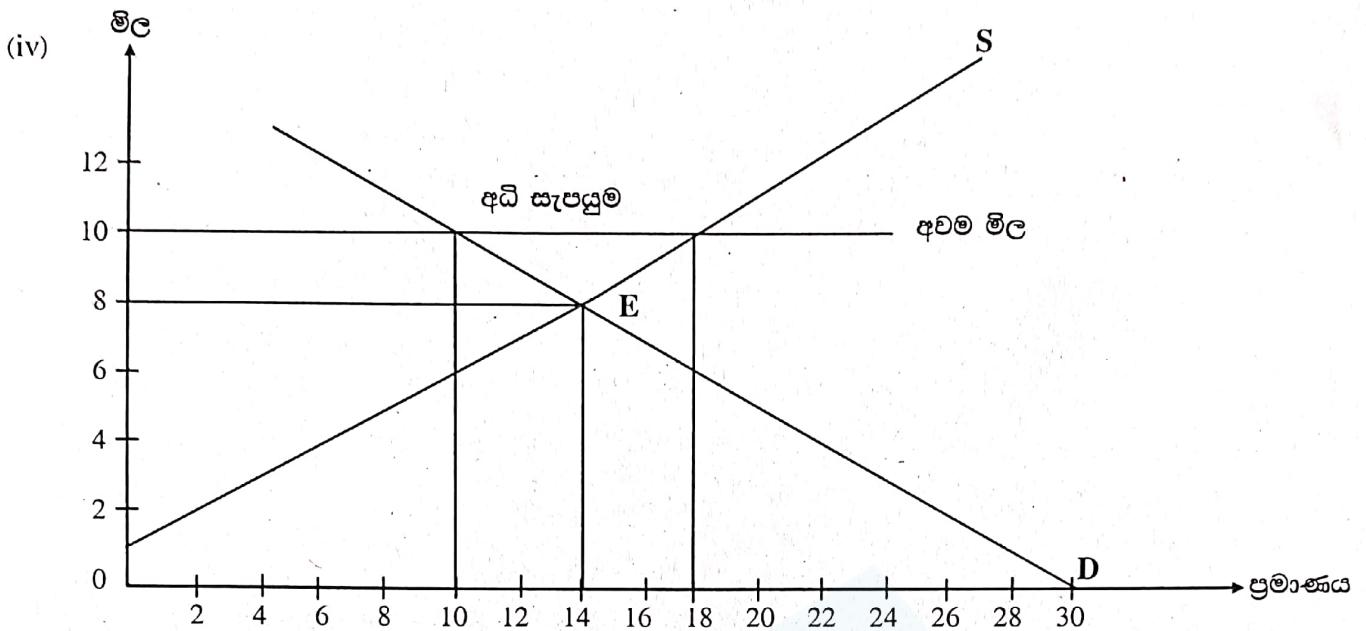
$$\begin{aligned}
 \text{සමතුලිත මිල} &= \text{රු. } 8 \\
 \text{සැපයුම ගුනා වන මිල} &= \text{රු. } 1 \\
 \therefore \text{නිෂ්පාදන අතිරික්තය} &= (8 - 1) \times \frac{14}{2} \\
 &= \frac{98}{2} \\
 &= \text{රුප. } 49
 \end{aligned}$$

(iii) සමතුලිත අවස්ථාවේ මිල ඉල්පුම් නමුවනාව : $PED = \frac{\Delta Qd}{Qd} \times \frac{p}{\Delta p}$

මිල	ඉල්පුම්	ප්‍රමාණය
8	14	$\Delta Qd = 8$
4	22	$\Delta p = 4$

$$PED = \frac{8}{14} \times \frac{8}{4} = \frac{8}{7}$$

$$\text{මිල ඉල්පුම් නමුවනාව} = \underline{\underline{1.14}}$$

$$\begin{aligned}
 \text{අවම මිල} &= \text{රු. } 10/- \\
 \text{අවම මිලේ දී සැපයුම් ප්‍රමාණය} &= \text{ඒකක } 18 \\
 \text{අවම මිලේ දී ඉල්ලුම් ප්‍රමාණය} &= \text{ඒකක } 10 \\
 \therefore \text{අධි සැපයුම} &= 18 - 10 \\
 &= \underline{\underline{\text{ඒකක } 8}}
 \end{aligned}$$

04. (i) පරිමාණුකළ පිරිමැසුම් යනුවෙන් අදහස් කෙරෙනුයේ, දිගු කාලයේ දී නිෂ්පාදන ආයතනයක් නිෂ්පාදනය ප්‍රසාරණය කිරීමේ දී, ආයතනය ඒකක පිරිවැය පහළ බැඩිමයි. දිගුකාලීන සාමාන්‍ය පිරිවැය වෙත පහළට ගමන් කරනුයේ පරිමාණුකළ පිරිමැසුම් නිසා ය.
- (ii) පරිමාණුකළ පිරිමැසුම් හට ගැනීමට හේතුවන සාධක වන්නේ,
- * තාක්ෂණික පිරිමැසුම් - එනම් වැඩිවන පරිමාණුකළ එල ඇති වීම. එනම් නිමැවුම වැඩි කිරීම සඳහා අවශ්‍ය යෙදුවුම් ප්‍රමාණය අඩු කිරීම.
 - * කළමනාකරණ පිරිමැසුම්
 - * අලෙවිකරණ පිරිමැසුම්
 - * මූල්‍ය පිරිමැසුම් → අවම පොලියට තය ගැනීම.
 - * අවදානම දුරීමේ පිරිමැසුම් → අවදානම දුරීම කුඩා වනාපාරිකයාට වඩාත් පහසුවීම.
- (iii) කිරීපයාධිකාරී වෙළඳ පොලක දක්නට ලැබෙන ලක්ෂණ
- * වෙළඳපොල, ආයතන අතලාස්සකගේ අධිපත්‍යයට නතුවීම. / වෙළඳ පොල ආධිපත්‍යය
 - * ආයතන අතර දැඩි අනෙක්නා රැඳියාවක් පැවතීම.
 - * කර්මාන්තයට ප්‍රවේශ වීමෙහි ලා ප්‍රබල බාධක පැවතීම.
 - * තොමිලේ තරගය - එනම් මිල අඩු කිරීම හැර ප්‍රවාරණය වැනි විවිධ ක්‍රම මගින් තරග කිරීම.
 - * මිල දැවියාව (Price rigidity)
 - නිදුස් - සිමෙන්ති කර්මාන්තය, සිසිල් බීම, වාණිජ බැංකු, පුවන් පන්
- (iv) "ප්‍රවේශයට බාධා පැවතීම" යනුවෙන් අදහස් වන්නේ, කිසියම් කර්මාන්තයකට හෝ වෘත්තියකට හෝ ප්‍රවේශ විමෙහි ලා පවත්නා තාක්ෂණික, නෙහෙතික හෝ ආර්ථික බාධාවන් ය. මේ මගින් කර්මාන්තයෙහි හෝ වෘත්තියෙහි හෝ තරගකාරීන්ට ය සීමා කෙරේ.
- නිදුස් ලෙස :- උපාය මාර්ගික සම්පත් අයිතිය පාලනය කිරීම, බුද්ධිමය දේපාල අයිතිය, ස්වාධීකාර, පර්යේෂණ හා සංවර්ධනයට විශාල පිරිවැයක් දුරීමට සිදුවීම, ගිලුණු පිරිවැය ඉතා විශාල වීම.

(v) පුරුණ තරගකාරී නිෂ්පාදන ආයතනයකට කෙටි කාලයේ දී නිෂ්පාදනයේ නිරත වීම සඳහා අවශ්‍ය කරන අවම මිල වන්නේ, අවම සාමාන්‍ය විවලු පිරිවැයට සමාන වූ මිලකි.

පුරුණ තරගකාරී ආයතනයක් කෙටි කාලයක දී නිෂ්පාදනයේ නිරත වෙනවා ද නොවෙනවා ද යන්න තීරණය වන්නේ, කෙටි කාලයේ දී නිෂ්පාදනයේ යෙදීමෙන් අවම වශයෙන්, තමන් වැය කරන ලද විවලු පිරිවැයට පියවා ගැනීමට ප්‍රමාණවත් අයහාරයක් ලැබෙනවා ද යන්න මත සි.

මෙම අවශ්‍යතාව ඉටුවීමට නම්, වෙළඳ පොලේ මිල සාමාන්‍ය විවලු පිරිවැයට සමාන විය යුතුය.

වෙළඳ පොලේ මිල සාමාන්‍ය විවලු පිරිවැය ඉක්මවා යන්නේ නම්, එම අතිරික්ත ප්‍රමාණය ආයතනයේ ස්ථාවර පිරිවැය යම් ප්‍රමාණයකට පියවා ගැනීමට යොදාගත හැකිය.

වෙළඳ පොලේ මිල, අවම සාමාන්‍ය විවලු පිරිවැයට වඩා අඩු ව්‍යවහාර්, ආයතනය නිෂ්පාදනයෙහි නොයෙදේ.

"ආ" උපකොටස

05. (i) "සැයවුණු ආර්ථික ක්‍රියා" යනුවෙන් අදහස් කෙරෙන්නේ, රජයේ බදු දෙලන් සහ නියාමනයන් ගෙන් වැළකී සිටීම සඳහා සිතා මතා වාර්තා නොකෙරෙන ආර්ථික ක්‍රියා සහ නීති විරෝධී හා සේවා නිෂ්පාදනය කිරීම යනාදි යයි. නිදුසුන් ලෙස, තහනම් මත් ද්‍රව්‍ය නිෂ්පාදනය, මුදලට මිනි මැරිම, අනවසර සුදු ව්‍යාපාර, ගණිකා සේවය වැනි දැනුව්‍ය හැකිය. ඒවා සමාජයේ වශයෙන් අනිතකර ක්‍රියාවන් වන බැවින් හා සේවා ගණයට ඇතුළත් කළ නොහැකිය.

මෙම හැර පහත සඳහන් ආර්ථික ක්‍රියාවන් ද තුනන ආර්ථික ක්‍රියාවන් හි මෙබදු සැයවුණු ආර්ථික ක්‍රියා ලෙස දැනුව්‍ය හැකිය.

* වටිනාකම අඩුවෙන් තක්සේරු කොට හා සේවා අපනයනය කිරීම.

* ඉඩම් හා වෙනත් වත්කම් විකිණීමේ දී වටිනාකම අඩුවෙන් වාර්තා කිරීම.

* තැයැලු ගාස්තු (කොමිස් මුදල්)

* බඩු පුවමාරුව මිස්සේ සිදුවන ගනුදෙනු යනාදීය වේ.

(ii) දළ දේශීය වියදම = පෙළුද්ගලික පරිහෝජනය + රාජ්‍ය මිල දී ගැනීම + දළ දේශීය ප්‍රාග්ධන සම්පාදනය + තොග වෙනස්වීම්

පෙළුද්ගලික පරිහෝජනය	=	65 000
රාජ්‍ය මිල දී ගැනීම	=	15 000
දළ දේශීය ස්ථාවර ප්‍රාග්ධන සම්පාදනය	=	18 000
තොග වෙනස්වීම්	=	2 000
∴ දළ දේශීය වියදම රුපි. මිලයන	=	<u><u>100 000</u></u>

(iii) වෙළඳ පොල මිල යටතේ දළ දේශීය නිෂ්පාදනය = දළ දේශීය වියදම + ගුද්ධ අපනයන

දළ දේශීය වියදම = 100 000

ගුද්ධ අපනයන = -10 000

වෙළඳ පොල මිල යටතේ

දළ දේශීය නිෂ්පාදනය = රු.මි. 90 000

පෙර වැඩි

ගුද්ධ අපනයන = අපනයන - ආනයන

අපනයන = 20 000

ආනයන = 30 000

-10 000

(iv) වෙළඳ පොල මිල යටතේ දළ ජාතික නිෂ්පාදනය = දළ දේශීය නිෂ්පාදනය + ගුද්ධ විදේශ සාධක ආදායම

වෙළඳ මිලට දළ දේශීය නිෂ්පාදනය = 90 000

ගුද්ධ විදේශ සාධක ආදායම = -5 000

වෙළඳපොල මිලට දළ ජාතික නිෂ්පාදනය = රු.මි. 85 000

(iv) වැයකල හැකි ජාතික ආදායම	=	වෙළඳ මිලට දළ ජාතික නිෂ්පාදනය + ගුද්ධ විදේශ වර්තන සංක්‍රාම
වෙළඳ මිලට දළ ජාතික නිෂ්පාදනය	=	85 000
ගුද්ධ විදේශ වර්තන සංක්‍රාම	=	4 000
වැය කළ හැකි ජාතික ආදායම	=	<u>89 000</u>
		පෙර වැඩි
		නිල සංක්‍රාම
		පෙළද්ගලික සංක්‍රාම
		<u>3000</u>
		විදේශ සංක්‍රාම
		<u>4000</u>

(v) දේශීය ඉතුරුම් විවිධ ක්‍රමවලට ගණනය කළ හැකිය.

I - ක්‍රමය

දේශීය ඉතුරුම් =	දළ දේශීය ප්‍රාග්ධන සම්පාදනය + ගුද්ධ අපනයන
දළ දේශීය ප්‍රාග්ධන සම්පාදනය	= 20 000
ගුද්ධ අපනයන	= -10 000
දේශීය ඉතුරුම්	= රු.ම්. 10 000

II ක්‍රමය

දළ දේශීය නිෂ්පාදනය - පෙළද්ගලික හා රාජ්‍ය පරිහැළුණය
දළ දේශීය නිෂ්පාදනය = 90 000
පෙළද්ගලික පරිහැළුණය = -65 000
රාජ්‍ය පරිහැළුණය = -15 000
දේශීය ඉතුරුම් රු.ම්. <u>10 000</u>

I ක්‍රමය

ජාතික ඉතුරුම් =	දේශීය ඉතුරුම් + ගුද්ධ විදේශ සාධක ආදායම + ගුද්ධ විදේශ පෙළද්ගලික සංක්‍රාම
දේශීය ඉතුරුම්	= 10 000
ගුද්ධ විදේශ සාධක ආදායම	= -5 000
ගුද්ධ විදේශ පෙළද්ගලික සංක්‍රාම	= 3 000
ජාතික ඉතුරුම් රු.ම්. <u>8 000</u>	

II ක්‍රමය

ජාතික ඉතුරුම් =	වැය කළ හැකි දළ ජාතික ආදායම - පෙළද්ගලික හා රාජ්‍ය පරිහැළුණය
වැයකල ජාතික ආදායම	= 88 000
-පෙළද්ගලික පරිහැළුණය	= -65 000
-රාජ්‍ය පරිහැළුණය	= -15 000
ජාතික ඉතුරුම් රු.ම්. <u>8 000</u>	

06. (i) ආර්ථික පසුබැඩීම (Economic recession) යනුවෙන් අදහස් කෙරෙනුයේ කිසියම් රටක මූර්ත නිෂ්පාදනය, සේවා නිශ්චක්තිය හා ආදායම මට්ටම් මාස කිහිපයකට වඩා වැඩි කාලයක් තිස්සේ පහළ වැටෙමින් පවත්නා තත්ත්වයකි.

එනම් පවත්නා නිමැවුම් මට්ටම විභා නිමැවුම් මට්ටම වඩා පහළින් පිහිටිම සි.

මෙම ආර්ථික පසුබැඩීම තවදුරටත් දිගුකාලීන්ව සිදුවුවහොත් එය ආර්ථික පරිභානියක් ලෙස හැඳින් වේ. ආර්ථික පසුබැඩීමක දී මූර්ත නිමැවුම දළ වශයෙන් 2% කින් පහළ වැටෙන අතර, ආර්ථික පරිභානියක දී 10% කින් පමණ මූර්ත නිමැවුම පහළ වැට්ටේ. ආර්ථික පසුබැඩීමක දී සේවා විශ්චක්තිය වැඩිවන අතර නිමැවුම පහළ වැට්ටේ.

- (ii) සමාභාර ඉල්ලුම යනුවෙන් අදහස් කෙරෙන්නේ යම් දෙන ලද කාලපරිවේශ්‍යයක් තුළ ආර්ථිකයේ විවිධ ත්‍රියාකාරකයන් එනම් (කුටුම්භ, ව්‍යාපාරික ආයතන සහ රුපය හා සේවා මිල දී ගැනීම සඳහා වැය කිරීමට සැලැසුම් කොට ඇති වියදුම් ප්‍රවාහයයි.)

එනම්, $E = C + I + G + X$

- (iii) සමාභාර ඉල්ලුම විසින් ආදායම මට්ටම නිර්ණය කෙරෙන ආකාරය පහත යදහන් පරිදි විස්තර කළ හැකි වේ.

* යම් දෙන ලද කාලපරිවේශ්‍යයක් තුළ දී මූර්ත නිෂ්පාදනයේ (එනම් සමස්ත සැපයුම) වටිනාකමට සමාභාර ඉල්ලුමක් හට ගන්නා විට සමතුලිත ආදායම මට්ටම තීරණය වේ. මෙහි දී $Y = E$ යන කොන්දේසිය ඉටු වේ.

- * මූර්ත නිෂ්පාදිතයේ වටිනාකමට වඩා සමාඟාර ඉල්ලුම වැඩි වුවහොත්, ආදායම් මට්ටම ප්‍රසාරණය වේ. එය අසම්බුලිත තත්ත්වයකි. $Y < E$
 - * මූර්ත නිෂ්පාදිතයේ වටිනාකමට වඩා සමාඟාර ඉල්ලුම අඩුවුවහොත් ආදායම් මට්ටම සංකෝචනය වේ. එය ද අසම්බුලිත තත්ත්වයකි. $Y > E$
- (iv) ඉතුරුම් සහ ආයෝජනයේ සිදුවන වෙනස්කම සමස්ත නිමැවුම මට්ටම වෙනස්වීම කෙරෙහි බලපායි.
1. ඉතුරුම් වියදම් ප්‍රවාහයෙන් ගිලිහිමක් හෙවත් කාන්දුවීමක් ඇති කරයි. ඒ නිසා සමාඟාර ඉල්ලුම සංකෝචනය වේ.
 2. ඉතුරුම්වලට සාපේක්ෂව ආයෝජනය විශාල වන විට එනම (I > S) සමාඟාර ඉල්ලුම ඉහළ තැන අතර, ඒ නිසා මූර්ත නිමැවුම මට්ටම ප්‍රසාරණය වේ.
 3. ඉතුරුම්වලට සාපේක්ෂව ආයෝජනය කුඩාවන විට එනම (I < S) සමාඟාර ඉල්ලුම පහළ වැටෙන අතර, ඒ නිසා මූර්ත නිමැවුම මට්ටම සංකෝචනය වේ.
 4. ඉතුරුම් සහ ආයෝජනය එකිනෙකට සමාන වන විට එනම (I = S) සමාඟාර ඉල්ලුම නොවෙනස් ව පවතින අතර, මූර්ත නිමැවුම මට්ටම සමතුලිත තත්ත්වයට පත් වේ.

- (v) විවෘත ආර්ථිකයට අදාළ සමාඟාර ඉල්ලුම ශ්‍රිතයේ විශාලත්වය මත සමතුලිත ආදායම් මට්ටම නිර්ණය වේ. විවෘත ආර්ථිකයේ සමාඟාර ඉල්ලුම ශ්‍රිතය සමන්වීත වන සර්වක කිහිපයකි. එනම් පරිභේදනය, ආයෝජනය, රාජ්‍ය වියදම් සහ ගුද්ධ අපනයන යනුවෙනි.

$$\text{සමාඟාර ඉල්ලුම ශ්‍රිතය} : E = C + I + G + (X - M)$$

සංවෘත ආර්ථිකයක සමාඟාර ඉල්ලුම ශ්‍රිතයට වඩා විවෘත ආර්ථිකයක සමාඟාර ඉල්ලුම ශ්‍රිතය වෙනස් වන්නේ ගුද්ධ අපනයනවල (X - M) විශාලත්වය මතයි.

විවෘත ආර්ථිකයේ සමතුලිතයේ දී සමස්ත කාන්දුවීම් සහ සමස්ත එකතුවීම් (එනම W = J) සමාන විය යුතු ය.

$$\begin{aligned} \text{විවෘත ආර්ථිකයේ සමතුලිතය} (i) \quad Y &= E \\ &Y = C + I + G + (X - M) \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} (ii) \quad W &= J \\ S + T + M &= I + G + X \end{aligned}$$

07. (i) "වෙළඳපොල අසමත්වීම්" යනුවෙන් අදහස් කෙරෙනුයේ, සමාජයේ යහපත උදෙසා හිග සම්පත් බෙදා හැරීමෙහි ලා වෙළඳ පොල යන්ත්‍රණය අපොහොසත් වීම යි.
- ස්වාර්ථය මත කරනු ලබන තේරීම් සමාජයේ යහපතට සැම විට ම දායක නොවේ.
- වෙළඳපොල අසමත් මීම ස්වරුප දෙකකි. එනම්,
- (අ) සම්පත් බෙදී යාම අකාර්යක්ෂම වීම.
- එනම් ඇතුම් භාණ්ඩ සමාජයට අවශ්‍ය කරන ප්‍රමාණයට වඩා වැඩියෙනුත්, ඇතුම් භාණ්ඩ සමාජයට අවශ්‍ය ප්‍රමාණයට වඩා අඩුවෙනුත් නිෂ්පාදනය කිරීමයි.
- (ආ) සම්පත් බෙදී යාම අසාධාරණ ලෙස සිදුවීම්.
- එනම් ආදායම් බෙදී යාම අසාධාරණ ව සිදු ව ඇති නිසා සම්පත් බෙදීයාම අකාර්යක්ෂම වේ.
- (ii) බාහිරතා නිසා වෙළඳපොල අසමත්වීම සිදුවේ. කිසියම් නිෂ්පාදන හෝ පරිභේදන ක්‍රියාවක් ආශ්‍යයෙන් හට ගන්නා බාහිරතා, බාහිර පිරිවැයක් හෝ බාහිර ප්‍රතිලාභයක් හෝ ඇති කරයි.
- බාහිර ප්‍රතිලාභ හෝ බාහිර පිරිවැය හෝ හට ගන්නා විට පොදුගලික ප්‍රතිලාභ හෝ පොදුගලික පිරිවැය හෝ අතර වෙනසක් හටගනී.
- නිෂ්පාදන හෝ පරිභේදන ක්‍රියාවක සාන්ස බාහිරතා හටගන්නා විට එක්කො පොදුගලික පිරිවැයට වඩා සමාජ පිරිවැය විශාල වේ. නැතහොත් සමාජ ප්‍රතිලාභවලට වඩා පොදුගලික ප්‍රතිලාභ විශාල වේ.

මෙහි දී සිදුවන්නේ, එක්කේ සමාජයට අවශ්‍ය කරන ප්‍රමාණයට වඩා වැඩියෙන් හාන්චි නිෂ්පාදනය වීමයි. නැතහොත් සමාජයට හිතකර ප්‍රමාණයට වඩා වැඩියෙන් පරිභෝෂනය වීම යි.

නිෂ්පාදන හෝ පරිභෝෂන ක්‍රියාවලියක දන බාහිරතා හට ගන්නා විට, එක්කේ පොදුගලික පිරිවැයට වඩා සමාජ පිරිවැය අඩු වේ. නැතහොත් සමාජ ප්‍රතිලාභ පොදුගලික ප්‍රතිලාභ වලට වඩා වැඩි වේ. මෙහි දී සිදු වනුයේ එක්කේ සමාජයට අවශ්‍ය කරන ප්‍රමාණයට වඩා අඩුවෙන් හාන්චි නිෂ්පාදනය වීම යි. නැතහොත් සමාජයට හිතකර ප්‍රමාණයට වඩා අඩුවෙන් පරිභෝෂනය සිදු වීම යි.

(iii) "අධ්‍යාපනය" පොදු හාන්චියක් නොව ගුහ සාධන හාන්චියකි. එමෙහි අධ්‍යාපනය පොදු හාන්චියක් ලෙස නොසැලැකීමට හේතුවන සාධක වන්නේ,

- (1) පරිභෝෂනය සීමා කළ හැකි වීම.
මුදල් ගෙවීමට හැකි අයට පමණක් සීමා වීම.
- (2) පරිභෝෂනයේ තරගකාරීන්ට පැවතීම.

(iv) ගුහ සාධන හාන්චි සහ අවශ්‍ය හාන්චි අතර වෙනස (Merit goods and Demerit goods)

- * කිසියම් හාන්චියක හෝ සේවාවක හෝ පරිභෝෂනය දන බාහිරතා ඇති කරන්නේ නම්, එය ගුහ සාධන හාන්චියකි.
- * ගුහ සාධන හාන්චියක සමාජ ප්‍රතිලාභ, පොදුගලික ප්‍රතිලාභ ඉක්මවා යයි.
- * වෙළඳ පොල යන්ත්‍රණය මගින් ගුහ සාධන හාන්චි සැපයීමේ දී උග්‍ර පරිභෝෂනයක් සිදු වේ. එනම් සමාජයට හිතකර ප්‍රමාණයට වඩා අඩුවෙන් පරිභෝෂනය කිරීමක් සිදු වේ.
නිදුසුන් - අධ්‍යාපනය, සෞඛ්‍යය සේවා යනාදිය.
- * කිසියම් හාන්චියක හෝ සේවාවක පරිභෝෂනය සාණ බාහිරතා ඇති කරන්නේ නම්, එය අවශ්‍ය හාන්චියකි.
- * අවශ්‍ය හාන්චියක සමාජ ප්‍රතිලාභ පොදුගලික ප්‍රතිලාභ වලට වඩා අඩු වේ.
- * වෙළඳ පොල යන්ත්‍රණය මගින් අවශ්‍ය හාන්චි සැපයීමේ දී අධි පරිභෝෂනයක් හට ගනී. එනම් සමාජයට හිතකර ප්‍රමාණයට වඩා වැඩියෙන් පරිභෝෂනය කිරීමයි.

නිදුසුන් - දුම්වැටි, මතපැන්, රේස් මට්ටු දුම්ම, කැසිනෝ

08. (i) ශ්‍රී ලංකාවේ මූල්‍ය අයසාරයෙන්

- * සාපුරු බදු දායකත්වය - මූල්‍ය බදු ආදායම්න් 18% - 22% අතර ප්‍රමාණයකි.
- * වතු බදු දායකත්වය - මූල්‍ය බදු ආදායම්න් 78% - 81% දක්වා යි.
- * දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයේ ප්‍රතිගතයක් ලෙස,
සාපුරු බදු - 2% - 3% දක්වා
වතු බදු - 12% - 14% දක්වා

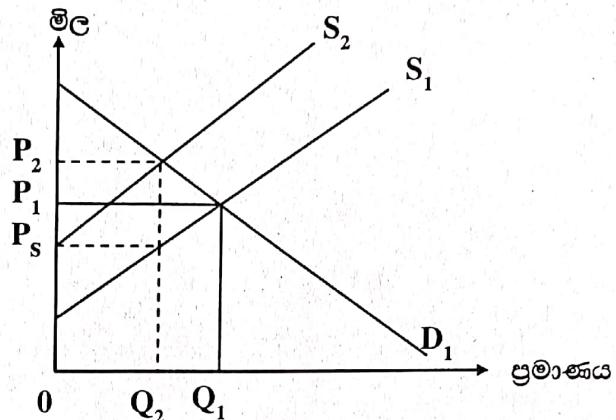
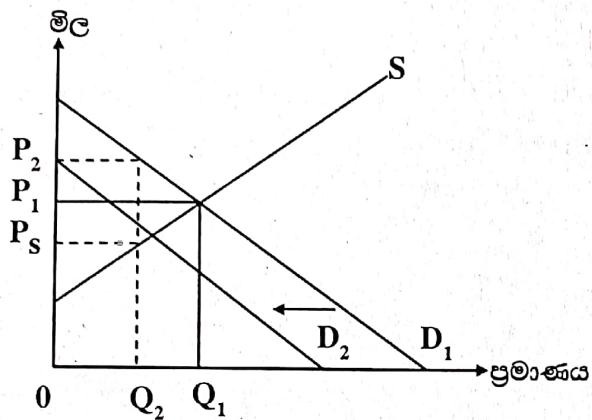
(ii) මැත කාලය තුළ ශ්‍රී ලංකාවේ සමස්ත අයවැය හිගයේ උපනති

- * සමස්ත අයවැය හිගය දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයේ ප්‍රතිගතයක් ලෙස

2005 -	8.4 %	2007 -	7.7%
2006 -	8.0%	2008 -	7.7%

දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයේ ප්‍රතිගතයක් ලෙස සමස්ත අයවැය හිගය අඩු වී ඇති.

(iii) යම්කිසි දෙන ලද වෙළඳ පොලක ගැනුම්කරුවන් මත පනවනු ලබන විශේෂීත ඒකක අලෙවී බේදක සහ ඒ හා සමාන වූ දේශීය හාන්චි බදු අනුපාතය පහත සඳහන් ප්‍රස්ථාර මගින් දුක්විය හැකි වේ.

- * සමාන ප්‍රමාණයේ විශේෂීත අලෙවි බද්දක් හා දේශීය හාන්චි බද්දක් නිසා බදු ආපාතයේ වෙනසක් හට නොගතී.
 - * පාරිභෝගිකයා හාන්චි සඳහා දරණ වියදමත්, නිෂ්පාදකයා ලබන මිලත් බදු දෙවර්ගයේ දී ම නොවෙනස් ව පවතී.
- (iv) ශ්‍රී ලංකාවේ මධ්‍යම ආණ්ඩුවේ අයහාර කේෂ්ට්‍යෙහි සාධන මට්ටම ඉහළ තැබූ සඳහා පහත ක්‍රියාමාර්ග නිරදේශ කිරීමට භැඳී ය.
- * බදු පදනම පුළුල් කිරීම.
 - * බදු ව්‍යුහය සරල කිරීම.
 - * බදු පරිපාලනය කාර්යක්ෂම කිරීම.
 - * බදු සහන / බදු විරාම ප්‍රතිශේෂනය කිරීම.
 - * රාජ්‍ය ව්‍යවසායන්හි දී කාර්යය සාධනය ඉහළ තැබූ සඳහා පහත ක්‍රියාමාර්ග නිරදේශ කිරීමට භැඳී ය.

*** ***

I කොටස

01. (iii)	02. (iv)	03. (iii)	04. (iii)	05. (ii)
06. (ii)	07. (iv)	08. (i)	09. (iii)	10. (i)
11. (v)	12. (i)	13. (iii)	14. (iii)	15. (ii)
16. (v)	17. (ii)	18. (ii)	19. (i)	20. (v)

* * * * *

II කොටස

"අ" උප කොටස

- (i) මුදලේ ප්‍රධාන කාර්යයන් 4 ක් ඇත. එනම්,

 - ❖ විනිමය මාධ්‍යයක් ලෙස කටයුතු කිරීම.
 - ❖ හිණුම් ඒකකයක් ලෙස ක්‍රියා කිරීම.

(ii) ඉහළ ආදායම් උපයා ගත හැකි වත්තම් තිබිය දී මහජනතාව මුදල් පූරුෂ තබා ගන්නේ ද්‍රව්‍යීලනා වර්ණය නිසයි. මෙලෙස මුදලට ඉල්ලුමක් ඇති වන්නේ,

 - ❖ ගනුදෙනු වේතනාව
 - ❖ ආරක්ෂණ වේතනාව
 - ❖ සම්පේක්ෂණ වේතනාව මත වේ.

(iii) ස්වේච්ඡන තිරීම (Sovereign credit rating) යනුවෙන් අදහස් වන්නේ, කිසියම් ස්වේච්ඡරාජ්‍යයක් විසින් ලබා ගන්නා යොයාගතයේ දී නියමිත කාලයට, පූර්ණ ලෙස සේවා කිරීමේ හැකියාවක් හා කැමැත්තක් එම රාජ්‍යයට තිබේද යන්න පිළිබඳ ව නො ස්වේච්ඡන කරන ආයතනයක් විසින් ප්‍රකාශ කරනු ලබන අදහස් ය.

ගත් නො ආපසු ගෙවීමේ හැකියාවක්, නොගතයේ දී ඇතිවේද, නො ආපසු ගෙවීම පැහැර හැරීමේ අවදානමක් පවතී ද යන්න මේ මගින් තක්සේරු කෙරේ. විදේශීය ආයතනයකින් තුළ ආර්ථිකය පිළිබඳ විශ්වාසනීයන්වයක් ගොඩනැංවීමට ද මෙම ස්වේච්ඡන කිරීම බෙහෙවින් ඉවහල් වේ.

සේවරී ස්වේච්ඡන තිරීය කිරීමේ දී ආර්ථික, සමාජයීය හා දේශපාලන තිර්ණායකයන් රසක් සැලකිල්ලට ගනී. ඒ අතර,

 - ❖ ආර්ථික වෘත්තීය
 - ❖ දේශපාලන ස්ථාවරත්වය
 - ❖ ගෙවීමේ හැකියාවක්
 - ❖ ආදායම් මට්ටම
 - ❖ ජාත්‍යන්තර නො බර
 - ❖ රාජ්‍ය මූල්‍ය විනය
 - ❖ මිල ස්ථායිතාව

(iv) ශ්‍රී ලංකාවේ වාණිජ බැංකු විසින් අරමුදල් සපයා ගනු ලබන ප්‍රධාන මූලාශ්‍ර වන්නේ,

 - ❖ මහජනයාගේ තැන්පතු
 - ❖ තොටෝ නිමි ප්‍රාග්ධනය
 - ❖ කොටස නිකුතුව
 - ❖ නොගත නිකුතුව
 - ❖ අත්තර බැංකු ඒක්ෂණ මුදල් වෙළඳ පොල
 - ❖ විදේශීය තැන්පතු
 - ❖ මහා බැංකුවෙන් නො පහසුකම් ලබා ගැනීම. (ප්‍රති විකුණුම්) යනාදිය වේ.

(v) ඒක්ෂණ නො මුදල් වෙළඳපාලේ පොල අනුපාතික කෙරෙහි මහා බැංකුවේ ප්‍රතිමිල දී ගැනීම් බලපානු ඇත.

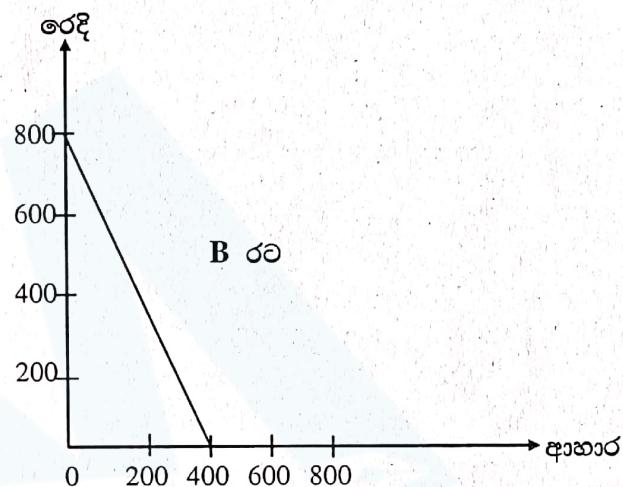
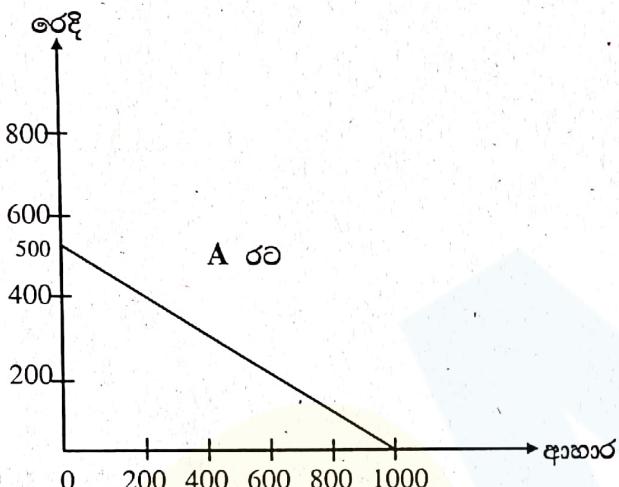
 - ❖ ප්‍රති මිල දී ගැනීම් යනුවෙන් හඳුන්වන්නේ, එකග වූ දිනයක දී එකග වූ පොල අනුපාතිකයන් යටතේ, තැවත මිල දී ගැනීමේ එකගතාව මත මහා බැංකුව, වාණිජ බැංකු වෙත පුරුණුම් පත් අමෙවී කිරීමයි.
 - ❖ ප්‍රති මිල දී ගැනුම් අනුපාතිකය මහා බැංකුවේ නො ගැනුම් අනුපාතිකය වන අතර, එය ඒක්ෂණ වෙළඳ පොලේ පොල අනුපාතිකයන්ගේ පහළ සීමාව ද වේ.

- ❖ මහා බැංකුව විසින් ප්‍රතිමිල දී ගැනීමේ අනුපාතිකය අඩු වැඩි කරන විට එක්සං මුදල් වෙළඳ පොලේ පොලී අනුපාතිකයන්ගේ පහළ සීමාව ද අඩු වැඩි වේ.
02. (i) ❖ වර්තමානයේ ශ්‍රී ලංකා මහා බැංකුව මූල්‍ය ප්‍රතිපත්තිය ක්‍රියාත්මක කිරීමේ ඉලක්ක විවෘතයන් වශයෙන් පහත දැක්වෙන තුන් වැදැරුම් ඉලක්ක තෝරා ගනු ලැබේ.
- (1) සංචිත මුදල් (පදනම් මුදල්) - මෙහෙයුම් ඉලක්කය
 - ❖ ඉදිරි කාලය තුළ දී සංචිත මුදල් වැඩිවීමට ඉඩ හරින ප්‍රතිගතය නියම කිරීම.
 - (2) පුළුල් මුදල් සැපයුම (M2b) - අතර මැදි ඉලක්කය
 - ❖ ඉදිරි කාලය තුළ පුළුල් මුදල් සැපයුම වැඩිවන අනුපාත නියම කිරීම.
 - (3) මිල ස්ථායිතාව (ලද්ධමන අනුපාතිකය) - අවසාන ඉලක්කය
 - ❖ ඉදිරි උද්ධමන අනුපාතිකය ඉලක්ක ගත කිරීම.
- මෙම ඉලක්ක සපුරා ගැනීම සඳහා මූල්‍ය ප්‍රතිපත්තිය හැසිරවීම මහ බැංකුව විසින් ක්‍රියාත්මක කරයි.
- (ii) අර්ථික ස්ථායිතාව පවත්වා ගැනීම සඳහා මහා බැංකුව විසින් මැත් වර්ෂවල දී දැඩි මූල්‍ය ප්‍රතිපත්තියක් අනුගමනය කරන ලදී. මෙම මූල්‍ය ප්‍රතිපත්තියෙහි ප්‍රධාන ලක්ෂණ වන්නේ,
- (1) 2004 - 2007 කාලය තුළ ප්‍රතිපත්ති පොලී අනුපාතික ඉහළ දුම්ම.
- එනම් 2004 - 2006 කාලය තුළ ඒකක 300 කින් ද, 2007 පෙබරවාරි මාසයේ දී තවත් ඒකක 50 කින් ද වැඩි කරන ලදී. මේ අනුව ප්‍රතිමිල දී ගැනීමේ අගය 10.50% දක්වාත්, ප්‍රති විකුණුම් අනුපාතිකය 12.0% දක්වාත් ඉහළ ගොස් ඇතුළු.
- (2) සකිය විව්‍ය වෙළඳපොල කටයුතුවල ප්‍රබල ලෙස යෙදීමෙන් මූල්‍ය වෙළඳපොලහි ද්‍රව්‍යීකාරණ පාලනය කිරීම.
 - (3) මහා බැංකුවේ ප්‍රතිවිකුණුම් පහසුකම් සීමා කිරීම.
- (iii) "මතුපිට උද්ධමනය" පෙන්නුම් කරනුයේ පොදු මිල මට්ටම සැබැඳු වශයෙන් ඉහළ තැග ඇති අනුපාතිකය සියලුම අනුපාතිකය දැඩි වල ස්වභාවයක් ගනු ලැබේ.
- ❖ ආහාර ද්‍රව්‍ය හා ඇතැම් මූලික ද්‍රව්‍යවල මිල උච්චාවචනය කරන විට මතුපිට උද්ධමන අනුපාතිකය දැඩි වල ස්වභාවයක් ගනු ලැබේ.
- ❖ පාරිභෝගික මිල දරුණුකාලීන හෝ දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයේ අවධමනකයක් හෝ යොදා ගනීමින් මතුපිට උද්ධමනය මැතිය හැකි වේ.
- "මූලික උද්ධමන අනුපාතිකය" පිළිබඳ කරනුයේ, සැපයුම් කම්පන වැනි තාවකාලික හේතු නිසා මතුපිට උද්ධමන අනුපාතිකයේ නට ගන්නා වලනයන් ඉවත් කිරීම සඳහා ඇතැම් මිල ගණන් ඉවත් කොට සකස් කරන ලද මිල දරුණුකාලීන හැසිරීමයි.
- ❖ ශ්‍රී ලංකාව මූලික උද්ධමන අනුපාතිකය ගණනය කිරීමේ දී ආහාර ද්‍රව්‍යවල සහ ඉන්දන මිල උද්ධමන අනුපාතිකයෙන් ඉවත් කරයි.
- ❖ මිල මට්ටම කෙරෙහි බලපාන තාවකාලික සාධක ඉවත් කොට, මූලික සාධක හඳුනා ගැනීම සහ උද්ධමන පාලනය කිරීම සඳහා ප්‍රතිපත්ති සම්පාදනය කිරීමේ දී මෙම අනුපාතිකය වැදගත් වේ.
- (iv) 2005 - 2008 කාලය තුළ ශ්‍රී ලංකාවේ උද්ධමන අනුපාතිකය ශීෂුවීම කෙරෙහි බලපාන ලද සාධක වූයේ ,
- ❖ ලේඛක වෙළඳපොලේ ආහාර ද්‍රව්‍යවල මිල සීසු ලෙස ඉහළ යාම.
 - ❖ දේශීය ආහාර නිෂ්පාදනය පහළ යාම.
 - ❖ විනිමය අනුපාතිකය ක්ෂේත්‍රය එම.
 - ❖ මුදල් සැපයුම ප්‍රසාරණය එම - මේ සඳහා ප්‍රධාන වශයෙන් හිග අය වැය ප්‍රතිපත්ති සහ ප්‍රසාරණයාත්මක මූල්‍ය ප්‍රතිපත්ති බලපාන ලදී.
 - ❖ පාලන මිල ගණන් සංශෝධනය කිරීම.

03. (i) A සහ B රටවල කළුපිත නිෂ්පාදන හැකියාවන්හි ආභාරය පහත දැක් වේ.

A- රට		B - රට	
ආභාර	රුපී	ආභාර	රුපී
0	500	0	800
200	400	100	600
400	300	200	400
600	200	300	200
800	100	400	0
1000	0	-	-

- (ii) මෙම රටවල් දෙකකින් නිෂ්පාදන හැකියා මායිම් වකු පහත දැක්වේ.

- (iii) රටවල් දෙක ම එකිනෙකා සමග වෙළෙඳාමෙහි යොදීමට, ඒ ඒ රට කුමන භාණ්ඩය විශේෂිකරණය කළ යුතු දයි තීරණය වන්නේ අවම ආවස්ථික පිරිවැය මත ය. ඒ අනුව එක් එක් රටෙහි ආවස්ථික පිරිවැය, ආභාර සහ රුපී භාණ්ඩ වර්ග සඳහා පහත පදනම් පරිදි ගණනය කළ හැකි ය.

- (1) ආභාර නිෂ්පාදනයේ ආවස්ථික පිරිවැය (රුපී ඒකක වලින්)

A රට

$$\frac{\Delta \text{ රුපී}}{\Delta \text{ ආභාර}} = \frac{100}{200} = 0.5 \text{ රුපී}$$

B රට

$$\frac{\Delta \text{ රුපී}}{\Delta \text{ ආභාර}} = \frac{200}{100} = 2.0 \text{ රුපී}$$

- (2) රුපී නිෂ්පාදනයේ ආවස්ථික පිරිවැය - (ආභාර ඒකක වලින්)

A රට

$$\frac{\Delta \text{ ආභාර}}{\Delta \text{ රුපී}} = \frac{200}{100} = 2 \text{ ආභාර}$$

B රට

$$\frac{\Delta \text{ ආභාර}}{\Delta \text{ රුපී}} = \frac{100}{200} = 0.5 \text{ ආභාර}$$

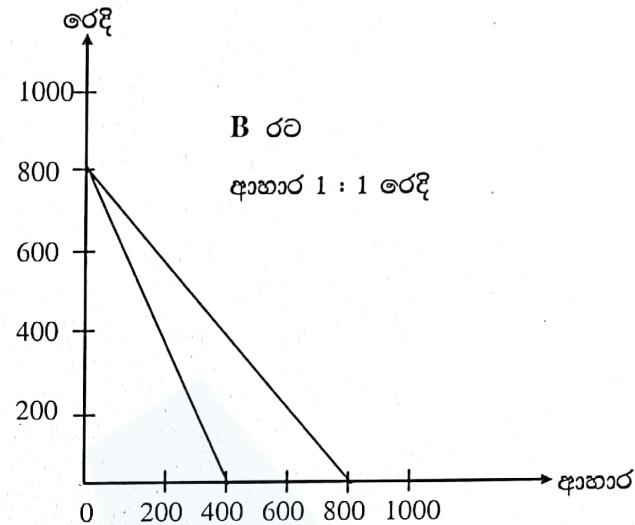
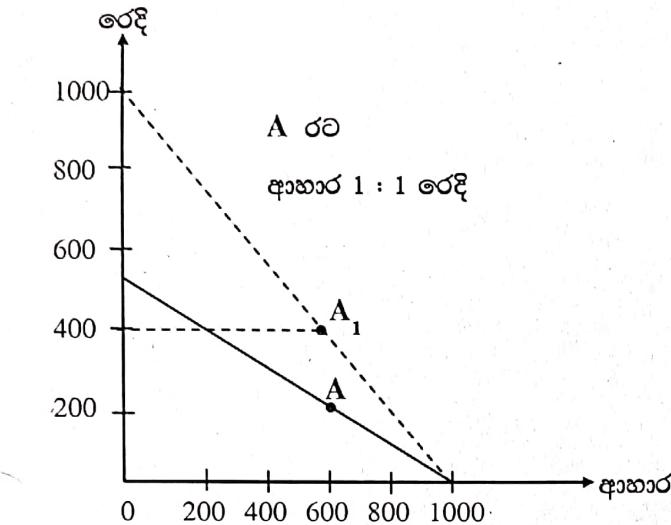
ඉහත ගණනය කිරීම් වලින් ආභාර නිෂ්පාදනයේ ආවස්ථික පිරිවැය අඩු A රටෙහි ය.

රුපී නිෂ්පාදනයේ ආවස්ථික පිරිවැය අඩු B රටෙහි ය. ඒ අනුව,

A රට ආභාර නිෂ්පාදනය පිළිබඳ විශේෂ ප්‍රාගුණ්‍යය දරයි.

B රට රුපී නිෂ්පාදනය පිළිබඳ විශේෂ ප්‍රාගුණ්‍යය දරයි.

- (iv) ආහාර ඒකක 1 කට රෙදී ඒකක 1 ක් නුවමාරු මේ නම් ඒ රටට අදාළ පරිභෝගන හැකියා වූකු පහත සඳහන් පරිදි දක්වීය ගැනී ය.

- (v) වෙළඳාමට පෙර A රට පරිභෝගනය කළ ආහාර ඒකක 600 සහ රෙදී ඒකක 300 භාණ්ඩ සංයෝගනය "A" ලක්ෂ්‍යයෙන් දක්වා ඇත.

වෙළඳාම ආරම්භ කළ පසු A රට තවමත් ආහාර ඒකක 600 ක් පරිභෝගනය කරන්නේ නම්, නව ආහාර පරිභෝගන ප්‍රමාණය ආහාර 400 කි. මෙම තත්ත්වය A₁ ලක්ෂ්‍යයෙන් දක්වා ඇත.

	ਆහාර	රුපු
වෙළඳාමට පෙර	600	300
වෙළඳාමට පසු	600	400 කි.

(ප්‍රස්ථාරය IV)

04. 1977 ට පසු ශ්‍රී ලංකාවේ අපනයන ව්‍යුහය තුළ පහත සඳහන් වෙනස්කම් සිදු වී ඇත.

- (i) කෘෂිකාර්මික අපනයන ආදායම් හි සාපේක්ෂ දායකත්වය අඩු වී ඇත.

1977 මුළු අපනයන ආදායමෙන්	-	කෘෂිකාර්මය	79%
2007 මුළු අපනයන ආදායමෙන්	-	කෘෂිකාර්මය	20%
(2005 - 18% / 2006 - 19%)			

2008 මුළු අපනයන ආදායමෙන් කෘෂිකාර්මය 23%

- (ii) කාර්මික අපනයන ආදායම්වල සාපේක්ෂ දායකත්වය වැඩි වී ඇත.

1977 මුළු අපනයන ආදායමෙන් - කාර්මික අපනයන 14%

2007 මුළු අපනයන ආදායමෙන් - කාර්මික අපනයන 76%

2005 - 78%

2006 - 78%

2008 මුළු අපනයන ආදායමෙන් කාර්මික අපනයන 76% කි.

- * ආනයන ව්‍යුහය - තුළ 1977 පසු පහත දක්වෙන වෙනස්වීම් සිදු වී ඇත.

පාරිභෝගික භාණ්ඩ ආනයන ප්‍රතිශතය පහළ බැය ඇත.

1977 -	මුළු ආනයන වියදමින්	-	42%
2007 -	මුළු ආනයන වියදමින්	-	18%
2005 -	මුළු ආනයන වියදමින්	-	19%
2006 -	මුළු ආනයන වියදමින්	-	19%
2008 -	මුළු ආනයන වියදමින්	-	18% ක් පාරිභෝගික භාණ්ඩ ආනයන අඩු වී ඇත.

❖ ආයෝජන හාණ්ඩ ආනයන ප්‍රතිශතය දෙගුණ වී ඇත.

1977 මූල් ආනයන වියදමින් ආයෝජන හාණ්ඩ 12% කි.

2007 මූල් ආනයන වියදමින් ආයෝජන හාණ්ඩ 24% කි.

2005 - 21%

2006 - 22%

2008 - 21% කි.

❖ අන්තර් හාණ්ඩ ආනයන ප්‍රතිශතය වැඩි වී ඇත.

1997 - මූල් ආනයන වියදමින් අන්තර් හාණ්ඩ 45% කි.

2007 - මූල් ආනයන වියදමින් අන්තර් හාණ්ඩ 58% කි.

2005 - 60%

2006 - 58%

2008 - 60% කි.

(ii) නාමික විනිමය අනුපාතිකය ලෙස දක්වන්නේ,

එක් මුදල් වර්ගයක මිල තවත් මුදල් වර්ගයකින් ප්‍රකාශ කිරීම යි.

මෙම නාමික විනිමය අනුපාතිකය දෙදාකාරයකින් ප්‍රකාශ වේ.

(අ) විදේශ මුදල් ඒකකයක මිල දේශීය මුදල් ඒකක වලින් දක්වීම - සුජ් කියවීම.

නිදසුන අමෙරිකානු බොලරයක් US \$ 1 = දේශීය රුපියල් 115/=

(ආ) දේශීය මුදල් ඒකකයක මිල විදේශ මුදල් ඒකක වලින් දක්වීම. එනම් වතු කියවීම.

$$\text{නිදසුන } \text{රුපි. } 1 = \frac{\text{අමෙරිකානු } \text{බොලර}}{115} = 0.009$$

මුද්‍රා විනිමය අනුපාතිකය යනු රටවල් දෙකක මිල මට්ටම අතර වෙනස්කම් සඳහා ගළපනා ලද නාමික විනිමය අනුපාතිකය වේ.

$$\left. \begin{array}{c} \text{මුද්‍රා } \text{විනිමය} \\ \text{අනුපාතිකය} \end{array} \right\} = \frac{\text{නාමික } \text{විනිමය } \text{අනුපාතිකය}}{\left(\begin{array}{c} \text{දේශීය } \text{මුදල් } \text{ඒකකයක්} \\ \text{විදේශ } \text{මුදල් } \text{ඒකක } \text{වලින්} \end{array} \right)} \times \frac{\text{දේශීය } \text{මිල } \text{මට්ටම}}{\text{විදේශීය } \text{රෙටෙන් } \text{මිල } \text{මට්ටම}}$$

(iii) අධි තක්සේරු වූ විනිමය අනුපාතිකයක් ප්‍රවේශ දෙකක් මස්සේ නිගමනය කළ හැකිය. එනම්,

(අ) කුය ගක්ති සාමාන්‍ය ප්‍රවේශය (ආ) වර්තන ගිණුම කුලනය වීමේ ප්‍රවේශය

❖ කුය ගක්ති සාමාන්‍ය ප්‍රවේශයට අනුව විනිමය අනුපාතිකය අධි තක්සේරු වී ඇතැයි නිගමනය කරනුයේ නාමික විනිමය අනුපාතිකයට සාපේක්ෂව කුය ගක්ති සාමාන්‍ය විනිමය අනුපාතිකය ඉහළ යන විට ය.

මුද්‍රා විනිමය අනුපාතිකය ඉහළ යාමෙන් පෙන්වුම් කරන්නේ ද විනිමය අනුපාතිකය අධි තක්සේරුවීමයි.

❖ පවත්නා විනිමය අනුපාතිකය යටතේ වෙළඳ ගේෂයෙහි හෝ වර්තන ගිණුමේ හෝ හියයක් අඛණ්ඩ ව පවති නම්, එම විනිමය අනුපාතිකය අධිතක්සේරු වූ එකක් ලෙස සලකනු ලැබේ. විනිමය අනුපාතිකයේ අගය අඩුවීමට ඉඩ දීමෙන් වෙළඳ ගේෂය සහ වර්තන ගිණුම යහපත් කර ගත හැකිය.

(iv) වර්ණය වෙළඳාම ප්‍රාථ්‍යා කිරීම සඳහා ඉඩකඩ ප්‍රාථ්‍යා කිරීමට ශ්‍රී ලංකාව මැත වර්ෂවල දී ද්විපාර්ශවික හා කලාපීය වෙළඳ ගිවිසුම් සඳහා යොමු වී ඇත. එම කලාපීය වෙළඳ ගිවිසුම් අතර,

දකුණු ආයියාතික නිදහස් වෙළඳ ගිවිසුම - SAFTA

ආයියා ගාන්තිකර වෙළඳ ගිවිසුම - APTA

ඉන්දු - ශ්‍රී ලංකා නිදහස් වෙළඳ ගිවිසුම - ISFTA

පකිස්ලානය - ශ්‍රී ලංකා නිදහස් වෙළඳ ගිවිසුම - PSFTA

බහු ආංදික තාක්ෂණික හා ආර්ථික සහයෝගීතාව උමදායා වන බෙංගාල බොක්ක ආශ්‍රිත
රටවල මූලිකත්වය - BIMSTEC
ඉන්දියානු සාගර කවය කළාපීය සහයෝගීතාවය සඳහා සංවිධානය - IORARC

"ආ" උප කොටස

05. (i) විදේශ සම්පත් පරතරය යනු මුළු විදේශීය ලැබීම් සහ මුළු විදේශීය ගෙවීම් අතර වෙනස වේ.

මුළු විදේශ ලැබීම් පහත සඳහන් අයිතමයන්ගෙන් සමන්වීත වේ.

· භාණ්ඩ අපනායන ලැබීම් · සේවා ලැබීම්

· සාධක ආදායම් ලැබීම් · පොදුගලික වර්තන, සංක්‍රාම ලැබීම්

එනම් ගෙවුම් ශේෂයෙහි වර්තන ගිණුමෙහි නිල වර්තන සංක්‍රාම හැර සියලු ම වර්තන ලැබීම් ය.

මුළු විදේශ ගෙවීම් සමන්වීත වන්නේ පහත සඳහන් අයිතමයන්ගෙනි.

· ආනයන ගෙවීම් · පොදුගලික ප්‍රාග්ධන සංක්‍රාම

· සේවා ගෙවීම් · ප්‍රාග්ධන ආපසු ගෙවීම්

· සාධක ආදායම් ගෙවීම් · ආයෝජන ගලා යාම්

· පොදුගලික වර්තන සංක්‍රාම ගෙවීම් · වාණිජ බැංකු ගෙවීම් යනාදිය සි.

(ii) විදේශ සම්පත් පරතරයේ උපතකිය

විදේශීය සම්පත් පරතරය මුළු විදේශීය ලැබීම් වල ප්‍රතිශතයක් ලෙස දක්වීමට හැකිය.

2005 - 24.3%

2006 - 28.5%

2007 - 31.5%

2008 - 59.0%

ශ්‍රී ලංකාවේ විදේශ සම්පත් පරතරය සූරු අගයක් ගෙන ඇති අතර, සම්පත් පරතරය මැත වර්ෂවල දී තවත් ප්‍රසාරණය වී ඇත.

(iii) ශ්‍රී ලංකාවේ විදේශ සම්පත් පරතරය පියවීමට ගත් මූලාශ්‍රවල මැත වර්ෂවල දී පහත සඳහන් වෙනස්කම් සිදු වී ඇත. ඒ අතර,

· කෙරී කාලීන ගුරු ලබා ගැනීම වැඩිවීම.

· වාණිජ ගුරු සහ සැපයුම්කරුවන්ගේ ගුරු ලබා ගැනීම වැඩිවීම.

· කළඹ ආයෝජනය ඉහළ යාම. (Portfolio investment)

· රජය විසින් විදේශ මුදල බැඳුම්කර ජාත්‍යන්තර වෙළඳ පොලවල අලෙවි කිරීම - නිදුස් බොලර් බැඳුම් කර, ස්වේච්ඡා බැඳුම් කර

· විදේශ අරමුදල් සීමාවීම නිසා රජයේ විදේශ වත්කම් ප්‍රබල ලෙස යොදා ගැනීම යනාදිය වේ.

(iv) ඉහත සඳහන් වෙනස්කම්වල ආර්ථික ප්‍රතිච්චාක

1. කෙරීකාලීන වාණිජ ගුරු මත රඳා පැවැත්ම වැඩිවීම නිසා ගුරුබර නීවු වීම.

2. ගුරු සේවා කිරීමේ පිරිවැය නිසා අවවැය මත පිඩිනය ඉහළ යාම.

3. ගුරු පියවීම සඳහා ගුරු මත සිදුවීමෙන් රජය ගුරු පාශයකට හසුවීම.

4. කළඹ ආයෝජන සහ බොලර් බැඳුම්කර නිසා විදේශ වත්කම නිශ්චිතය අනුපාතිකයේ අස්ථ්‍යාධිතාවක් ඇති වීමේ අවදානම වැඩිවීම.

5. විදේශ ගුරු ලබා ගැනීම නිසා විදේශ වත්කම ඉහළ යාමෙන් මුදල සැපයුම ප්‍රසාරණය වීම නිසා උද්ධමනීය පිඩිනයන් හට ගැනීම.

6. විදේශ ගුරු සේවා කිරීම නිසා ගෙවුම් ශේෂය මත පිඩිනය වැඩිවීම.

06. (i) · ආර්ථික වෘත්තිය යනුවෙන් අදහස් කරන්නේ, රටක නිෂ්පාදන බාරිතාව හෙවත් විභව නිමැවුම ඉහළ යාමකි. කාලයක් තිස්සේ මුර්ත ජාතික නිෂ්පාදනයේ සිදුවන අධ්‍යාපන වැඩිවීමක් මගින් ආර්ථික වෘත්තිය හඳුනා ගත හැකිය. එය දිගුකාලීන ක්‍රියාවලියකි.

- ❖ ආර්ථික වෘද්ධි අනුපාතිකය යනු කාල පරිචේද දෙකක් අතර, මූර්ත දැන දේශීය නිෂ්පාදිතයේ හෝ මූර්ත දැන ජාතික නිෂ්පාදිතයේ හෝ සිදුවන ප්‍රතිගතාත්මක වර්ධනය යි.
- (ii) ආර්ථික වෘද්ධිය ප්‍රධාන සාර්ථක ආර්ථික අරමුණක් ලෙස ආණ්ඩු විසින් සලකනු ලැබේ. එයට හේතු වන්නේ,
- ❖ සේවා නිපුක්තිය ආර්ථික වෘද්ධිය මගින් ඉහළ යාම.
 - ❖ ජනතාවගේ ජීවන තත්ත්වය ඉහළ නාංචා ගැනීමට දායක වීම.
 - ❖ ගෙවුම් ගේෂය යහපත් කර ගැනීම.
 - ❖ මිල ස්ථායිතාව පවත්වා ගැනීම.
 - ❖ රාජ්‍ය අය භාරය ඉහළ යාම.
 - ❖ පොදු භාණ්ඩ සහ ගුහ සාධන භාණ්ඩ වඩාත් හොඳින් සැපයීමට හැකි වීම.
 - ❖ ඉතුරුම් ඉහළ නාංචා ආයෝජනයට සම්පත් සපයා ගැනීම.
- යනාධිය සඳහා ආර්ථික වෘද්ධිය ඉවහල් වීම නිසය.
- (iii) ආර්ථික වෘද්ධිය තුළින් ජීවිතයේ ගුණාත්මක තත්ත්වය ඉහළ නැංවීම සඳහා අවශ්‍ය කොන්දේසි කිහිපයක් දක්නට ලැබේ. එනම්,
- ❖ ආදායම ව්‍යාප්තියේ සාධාරණත්වය ඇති කිරීම.
 - ❖ සේවා නිපුක්ති ඉඩ ප්‍රස්ථා ප්‍රථල් කිරීම.
 - ❖ ආර්ථික හා සමාජ යටිතල පහසුකම් ප්‍රථල් කිරීම.
 - ❖ තුළිත ප්‍රාදේශීය සංවර්ධනයක් ඇති කිරීම.
 - ❖ කාමිකාර්මික එලදායිතාව ඉහළ නැංවීම.
 - ❖ පරිසරය සුරක්ෂා කිරීම.
 - ❖ යහ පාලනය
 - ❖ රජයේ සේවාවන් සැම දෙනෙකුට ම ලබා ගැනීමට ඉඩ සැලකීම.
- (iv) දකුණු ආයිජාතික රටවල් කිහිපයක මානව සංවර්ධන ද්ර්ශකය පහත සඳහන් පරිදි දක්වා ඇත.

රට	මානව සංවර්ධන ද්ර්ශකය		ද්ර්ශකය අනුව හිමිවන ස්ථානය	
	2005	2006	2005	2006
1. ඉන්දියාව	0.619	0.609	128	132
2. පාකිස්ථානය	0.551	0.562	136	139
3. බංග්ලාදේශය	0.547	0.524	140	147
4. මාලදාවයින	0.741	0.749	100	99
5. ශ්‍රී ලංකාව	0.743	0.742	99	104
6. නේපාලය	0.534	0.530	142	145
7. ශ්‍රානානය	0.579	0.613	133	131

07. (i) "උන සේවා නිපුක්තිය" යනුවෙන් අදහස් කරනුයේ ගුමය උන උපයෝගනය වීමකි.

ගුමය උන උපයෝගනය වීමේ ස්වරුපයන් 2 ක් ඇත. එනම්,

❖ අනිව්‍යානුගතව අර්ධකාලීන (Involuntary part time) සේවා නිපුක්තිය

එනම් අදාළ කාල පරිචේදය මූල්‍යලේඛන ම වැඩ කිරීමට ගුම්කයන් කැමැත්තෙන් සිරියන් ඒ සඳහා අවස්ථාවක් තොලැවීම.

❖ අධ්‍යාපනය හා නිපුණතා මට්ටම

ගුම්කයන් ලබා ඇති නිපුණතා මට්ටම වලට යෝගා රැකියා වෙනුවට එට වඩා අඩු නිපුණතා අවශ්‍ය කරන රැකියාවල නිරත වෙමින් අඩු වැටුප් ලැබීම.

නිදුස්න් - උපාධිකාරීන් ලිපිකරු වෘත්තියෙහි යෙදීම හෝ බස කොන්දාස්තරවරුන් ලෙස රැකියා කිරීම.

"සැගවුණු සේවා විපුක්තිය" යනුවෙන් නිරවත්තය වන්නේ, කිසියම් නිෂ්පාදන ක්‍රියාවලියක් සඳහා අවශ්‍ය කරන ගුම්කයන් සංඛ්‍යාවට වඩා වැඩි සංඛ්‍යාවක් සේවා නිපුක්ත කර නිළිම වේ. මෙලෙස අවශ්‍ය ප්‍රමාණයට වඩා වැඩියෙන් ගුමය යොදා ඇති විට ගුම්ක එලදායිතාව, ආන්තික එලදායිතාව ඉතා පහළ මට්ටමක පවතී. අතිරේක ගුම්කයන් ඉවත් කරනු ලැබුව ද නිෂ්පාදන මට්ටමට කිසිදු භානියක් සිදු තොවනු ඇත.

(ii) ශ්‍රී ලංකාවේ සේවා නිපුණත් ජනගහනයේ ප්‍රධාන ප්‍රමෝද, සේවා නිපුණත් තත්ත්වය මත කොටස් 4 කට බෙදා ඇත. එනම්,

1. වැටුප් ලබන සේවකයින් - රාජ්‍ය හා පොදුගලික අංශය
2. සේවායින් - සේවායෝජකයින් - (ලාභ උපයති)
3. ස්වයං රැකියා නිපුණත් කයන් - (මිශ්‍ර ආදායම් උපයති)
4. ගෙවීමක් නොලබන පවුලේ සේවකයින් - (Un paid family labour)

(iii) "ආර්ථික වශයෙන් අක්‍රිය ජනගහනය" නිර්වචනය කෙරෙන්නේ වැඩ කරන වයසේ සිටින නමුත්, වැඩ නොකරන හෝ රැකියාවන් අලේක්ෂා නොකරන පිරිස ආර්ථික වශයෙන් අක්‍රිය ජනගහනය ලෙස දක්වා ඇත. මෙම අක්‍රිය ජන කොටසට පහත සඳහන් කොටස් ඇතුළත් කර තිබේ. එනම්,

1. ගෘහීයන්
2. පූර්ණ කාලීන සිපුන්
3. ආදායා හෝ රෝගී අය
4. ස්වේච්ඡාවෙන් අක්‍රියව සිටින අය (Voluntarily idle)
5. විශ්‍රාමිකයින්

(iv) ශ්‍රී ලාංකික ගුම්කයින්ගේ විදේශ ප්‍රේෂණයන් හි ආර්ථික වැදගත්කම :-

- ❖ ගෙවුම ගේජය මත යහපත් බලපෑමක් ඇති කිරීම.
- ❖ ජාතික ඉතුරුම් ඉහළ යාම.
- ❖ ආදායම් ව්‍යාප්තියේ සාධාරණත්වයට හිතකර වීම.
- ❖ විදේශ වත්කම් ඉහළ යාම නිසා මුදල් සැපයුම ප්‍රසාරණය වීම.
- ❖ දිරිඥතාව අඩුවීම මගින් ජ්වන තත්ත්වය ඉහළ යාම.
- ❖ කුඩා ව්‍යාපාර සංවර්ධනය.
- ❖ ආර්ථිකයේ අවශේෂ අංශ ප්‍රසාරණය වීම. එනම් මුර්ත දේප්‍රාල, නිවාස ඉදි කිරීම, මූල්‍ය සේවා යනාදීය ප්‍රසාරණය.
- ❖ විනිමය අනුපාතිකයේ ස්ථාවරත්වය රාක ගැනීම.

08. (i) ශ්‍රී ලංකාවේ ආර්ථික වෘද්ධිය නැගෙනහිර අසියාතික රටවල් හා සමග සයදන විට, විහාර මට්ටමට වඩා බෙහෙවින් පහළ මට්ටමක පවතී. නිදහසින් පසු ශ්‍රී ලංකා ආර්ථිකයේ උග්‍ර සාධන මට්ටම කෙරෙහි බලපෑ හේතුන් අතර,

1. දිගුකාලීන දක්මක් සහිත ආර්ථික ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාවල නොනැගීම.
2. දේශපාලන වෙනස්කම් සමග ආර්ථික ප්‍රතිපත්ති වෙනස් වීම.
3. ගුහ සාධනය පදනම් කර ගත් දේශපාලනය - (Welfare politics)
4. දීර්ඝ කාලයක් තුළ සිවිල් යුද තත්ත්වයට මූල්‍යානු දී සිටීම නිසා පැන නැගී දේශපාලන අස්ථාවරත්වය සහ යුද්ධයේ ආර්ථික පිරිවය
5. යුර්වල රාජ්‍ය මූල්‍ය විනය - රාජ්‍ය ආයෝජනය සාපේක්ෂ අඩු මට්ටමක පැවතීම.
6. ප්‍රමාණවත් ලෙස යටිතල පහසුකම් සංවර්ධනය නොකිරීම.
7. යහපාලනය බේද වැටීම - දුෂ්චරිය හා දේශපාලනීකරණය
8. ජාතික ඉතුරුම් හා ආයෝජන අනුපාතිකයන් සාපේක්ෂව අඩු මට්ටමක පැවතීම.
9. මානව සම්පත් සංවර්ධනයට හිතකර ලෙස අධ්‍යාපන ප්‍රතිපත්ති සකසා නොතිබීම.
10. ප්‍රාදේශීය සංවර්ධන විෂමතා ඉවත් කිරීමට පියවර නොගැනීම.
11. ගතික පොදුගලික අංශයක් නොපැවතීම.
12. ගුම් වෙළඳ පොලේ දාඩිකාවයන් (rigidities of labour market)

(ii) ශ්‍රී ලංකාවේ "දස අවුරුදු සැලැස්ම" සංවර්ධන රාමුවෙහි සඳහන් අහිලාභාත්මක වෘද්ධි ඉලක්ක වන්නේ ඉදිරි වර්ෂ 10 සඳහා 8% ක වාර්ෂික වෘද්ධි අනුපාතිකයක් පවත්වාගෙන යාම සහ ඉන් පසු කාලය තුළ 9% - 10% දක්වා වෘද්ධි අනුපාතිකයක් ඉලක්ක කර ගැනීමයි.

මෙම ඉලක්ක අත්කර ගැනීමේ දී ආණ්ඩුව මූහුණ දෙන ප්‍රධාන අභියෝග ලෙස දැක්වෙන්නේ,

1. වෘද්ධි ඉලක්ක අත්කර ගැනීමට ප්‍රමාණවත් ආයෝජන මට්ටමක් පවත්වාගෙන යාමට අවශ්‍ය සම්පත් නොතිබු.
2. ඉදිරි වර්ෂ 10 සඳහා ආයෝජන මට්ටම වාර්ෂික ව දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයේ ප්‍රතිශතයක් වගයෙන් 32% - 38% තරම් ප්‍රමාණයක් විය යුතු යැයි අප්පේක්ෂා කිරීම.
3. එහත් ශ්‍රී ලංකාවේ වර්තමාන ඉතුරුම් අනුපාතිකය 20% පමණි. සම්පත් පරතරය පියවා ගැනීමට එය මූලික අභියෝගයක් වනු ඇතේ.
4. ගෝලීය වගයෙන් දැනට පවත්නා අයහපත් ආර්ථික වාතාවරණය තුළ සහනදායක පදනමකින් විදේශ සම්පත් ලබා ගැනීමට ඇති ඉඩකඩ සීමා සහිත වීම.
5. පුද්ධයෙන් අවතැන් වූ ජනගහනය පුනරුත්ථාපනය කිරීම සඳහා විශාල පිරිවැයක් දැරීමට සිදුවීම.
6. උතුරු සහ තැගෙනහිර පළාත් වල සංවර්ධන ක්‍රියාවලිය සක්‍රිය කිරීම.
7. රාජ්‍ය මූල්‍ය ගැටලු. එනම් රාජ්‍ය අයහාරය ප්‍රමාණවත් ලෙස වර්ධනය නොවීම, වර්තන වියදුම් පියවා ගැනීමට පවා රාජ්‍ය අයහාරය ප්‍රමාණවත් නොවීම යනාදිය.
8. විදේශ සම්පත් පරතරය පුළුල් වීම. එනම් ණය බර වැඩිවීම.

(iii) වර්තමාන ගෝලීය ආර්ථික පසුබැස්ම ශ්‍රී ලංකා ආර්ථිකය කෙරෙහි ද අභිතකර ලෙස බලපා ඇතේ. එනම්,

1. ශ්‍රී ලංකාවේ අපනයන ඉපැයුම් පහළ වැටීම.
2. සංවාරක ක්ෂේත්‍රයේ ආදායම් පහළ වැටීම.
3. අපනයන කර්මාන්ත ක්ෂේත්‍රයන්හි විරුක්කාව වර්ධනය වීම.
4. ශ්‍රී ලංකාවට විදේශ ආයෝජන ගලා ඒම පහළ වැටීම.
5. විදේශ සම්පත් පරතරය වැඩිවීම.
6. රජයට විදේශ ණය ලබා ගැනීමට ඇති මූලාශ්‍ර සීමාවීම.
7. ශ්‍රී ලාංකිකයන්ට විදේශීය රැකියා අවස්ථා අභිම් වීම - (ජපානය, කොරියාව සහ මැද පෙරදිග)
8. දේශීය ආර්ථිකය ශක්තිමත් කිරීම කෙරෙහි වැඩි අවධානයක් යොමුවීම.

යනා දී කරුණු දැක්විය හැකි ය.

*** ***